

MIRADOR

Tenim pressa

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

L'ACTUALITAT POLÍTICA

Tempestats d'estiu

Segueixen les tempestats d'estiu. Udolen una estoneta; i tot seguit abonaça, gairebé sense donar-nos temps que sentim una gota de tenença. Tots els temporals convergeixen cap a la depressió de l'atmosfera política produïda per l'Estatut. El xàfec d'un sector de la premsa; la tronada d'En March produïda per les electricitats de signes contraris del senyor Gil Robles i l'Emiliano Iglesias, que s'abracen amb bramulera patriotesca; el tràngol del complot mo-

mateixes raons que l'exèrcit, la clerecia. Però això passa quan desapareix el poder públic; per exemple, en temps de la monarquia, llavors que els governs havien d'invertir totes llurs energies a preveure les intrïgues que es forjaven a Palau per enderrocar-los i substituir-los. Si el senyor Azaña, en comptes d'ésser governador de la República, ho fos dins un règim monàrquic a l'espanyola, ja faria temps que hauria caigut en un dels paranyes que cada dia paraven

Els Dijous — Blancs

L'obra considerable bastida a la muntanya de Montjuïc ha exigit de la ciutat un esforç tan desproporcionat a les seves possibilitats econòmiques que no podem pas negar que ens dona una sensació d'aplacament. Estem materialment atuits pel pes dels deutes de l'Exposició.

Davant d'això la ciutat desmentiria la seva provada vitalitat si, malgrat tot, prengué un aire de persona desnonada. Cal que observem la realitat sense desesperar-nos. Altrament aquesta realitat no ens és pas completament desfavorable.

L'obra de Montjuïc té el passat lluit, ple de trampes de l'Exposició, però també té un futur que si tenim seny pot resultar altament profitós per a la ciutat ja prou delmada pels personatges de la Dictadura. El passat és la fantasia de ciment, de llums, d'aigua i de jardineria que tenim davant dels ulls, que ha tingut el complement d'una altra fantasia de xifres, de ganques, de martingales, de paràmits del pressupost, de caus burocràtics per al nodriment segur dels amics dels generals. Bé caldrà que un dia o altre parem esment en tot això. No ens deixem enlluernar per la màgia de les fonts lluminoses fins al punt d'oblidar que a Montjuïc hi ha hagut coses que no són precisament llum. Hi ha hagut també una tenebra més o menys subterrània absolutament propícia per als emboscats i per als rosegaires.

Un regidor va dir-nos darrerament la milionada del deute que l'Exposició ens ha deixat. Un altre dia caldrà que ens ensenyin els comptes. Segurament que aquests comptes ens explicarien, entre moltes coses, les causes del fracàs del grandíssim certamen. Hi ha per exemple un capítol molt essencial per a la sort d'aquella empresa que és el de la propaganda. Gent assabentada el fan pujar a la xifra de quinze milions. La distribució d'aquests milions fóra una cosa curiosa de saber. Probablement ens trobaríem que una gran part va destinada a la publicació d'anuncis en els diaris barcelonins, i en altres procediments de reclam purament locals o tot al més de radi peninsular. Mentrestant els capataços de tota aquella organització, amb estadístiques i dades concretes a la mà, ens feien saber la sortida de quatre cents mil americans que venien a Barcelona. A hores d'ara, encara no han arribat.

Seria divertit calcular, de la quantitat que actua a gastar-se per propaganda, quantes pessetes correspondrien per cada habitant de Barcelona. És evident que mentre es predicava als convençuts hom oblidava que a l'estranger gairebé ningú no sabia que celebràvem una exposició. Encara ara, diàriament arriben a la nostra ciutat viatgers que descobren Montjuïc. Ineptitud, diuen alguns. Ineptitud i alguna cosa més, afirmen els que poden estar informats. La veritat és que si amb l'Exposició es va cobrir de glòria un home com l'enginyer Buigas, alguns altres homes es van cobrir d'una altra cosa. Les responsabilitats de l'Exposició ofereixen als nostres actuals administradors una matèria pròdiga per a demostrar les seves condicions de govern. Si es decidixen a començar aquesta feina, és indubtable que la ciutat tindrà per ells motius d'agraïment. Davant del cas de Montjuïc cal demanar els comptes clars.

Després caldrà girar els ulls a les grans possibilitats que ofereix l'atracció de la muntanya. És indubtable que si el passat és tèrbol, el futur ens podria compensar poc o molt de les grans dilapidacions que han embolit el Muncipi. Ja hi ha projectes rescabaladors. Compte amb els projectes. Aquests imaginatius són terribles. De moment, però, res no ens impedeix de dir que a Montjuïc s'hi podrien organitzar per exemple les revueltes més colossals del món.

MIRADOR INDISCRET

De més verdes en maduren

Un aspecte de la conllevància que no ha estat tractat encara ni seriósment ni en broma, és el dels toros.

—Si gairebé sempre ens són imposats afortunats andalusos, manxegos, aragonesos i valencians, no és de raó que imposen nosaltres, enllà l'Ebre, En Ventoldrà i els altres astres catalans de la taurovàquia?

Això ho preguntava l'altre dia un nostre amic que ha arribat a compaginar perfectament el catalanisme amb les curses de braus, i trobem que li sobrava la raó.

Sobretot, si es té en compte que no hi sortirem guanyant gran cosa. Produïx tants, pocs toreros, la nostra dolça Catalunya!

De moment, i només com a símptoma, podem assenyalar el fet que l'altre dia, acompanyant en el Palau de la Generalitat els components d'un club taurífil de Béziers, que anaren a complimentar el senyor Macià, veírem el popular banderiller Metrala, que, si no és de casa, ben poc se n'hi falta!

De Tarragona i, per poc, federal

Consell de guerra contra els comunistes Miravittles i Arquer. Com és sabut, els dos processats s'entestaren a parlar només en català.

—Expressi's en espanyol en la forma que sapiga — aconsellava l'auditor ponent, senyor Aguilera, a l'Arquer — i, si hi ha alguna frase que li resulti difícil de traduir, digui-la aleshores en català.

—No, no; no vull fer el ridícul. El fiscal, senyor Corbella, pregava també insistentment a l'Arquer que s'expressés en llengua castellana.

—Home! — saltà l'Arquer —. Si vostè és català!

Durant la suspensió del Consell, el fiscal ho confirmava.

—En efecte; sóc de Tarragona. I fill d'un federal. Però la Constitució és la Constitució.

El federalisme no és pecat

En dir el senyor Corbella, per demostrar que no sentia cap animadversió envers la nostra terra, que a més de català era de procedència federal, no va commoure gaire els qui l'escoltaven.

—Federal? Res de l'altre món... — comentà algú.

I el comentari explicà que una vegada el director d'El Diluvio visità el ministre de la Governació per a queixar-se de la persecució de què era objecte l'esmentat periòdic per part de l'aleshores governador civil, senyor Portela.

El ministre de la Governació, comte d'Almodovar del Valle, mig donà la raó al director d'El Diluvio.

—De totes maneres — afegí — no cal oblidar que El Diluvio és una publicació molt insurgent, molt atrevida, molt rebel...

—Senyor ministre, no exageri — interrompé el director, somrient —. Som federals.

Nómes hauria faltat això

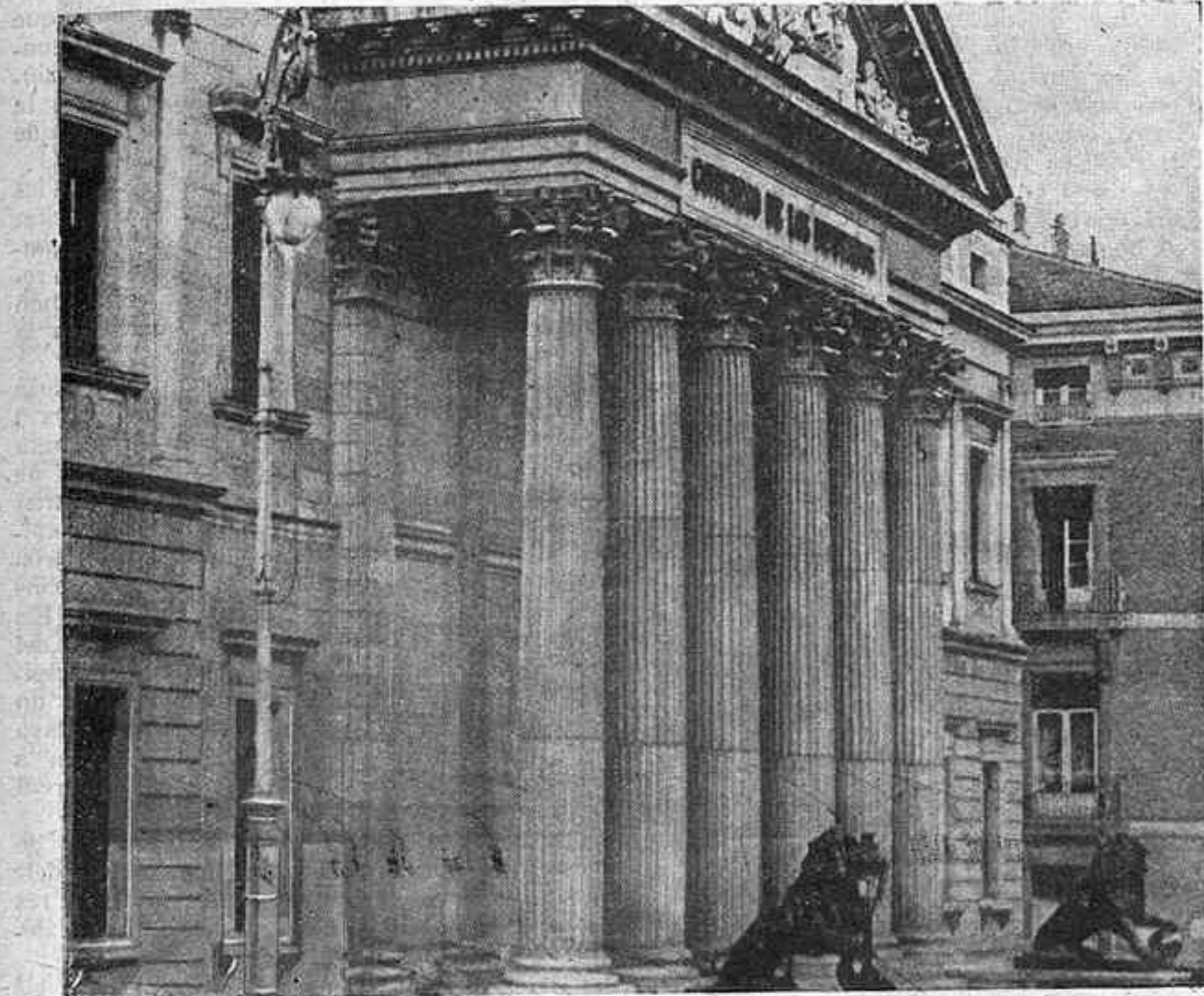
A fora la Biblioteca de Capitania, mentre els membres del Consell deliberaven què calia fer, el fiscal, parlant en un grup de concurrents, manifestava:

—L'Arquer s'ha resistit a parlar en castellà allegant que no en sap prou, però En Miravittles difícilment podrà excusar-se, puix té la carrera d'enginyer i forçosament ha de saber el castellà.

Un del grup observà al fiscal que En Miravittles cursà la carrera a França.

—Ah!... — féu el fiscal.

—Si; 'hi he volgut advertir perquè no es trobi, en fer aqueix argument, que En Miravittles comenci a parlar en francès.

L'únic bon instrument de govern

nàrquic; i ara, en data recent, algun brogit militar, a judicar pel qual la curiositat del públic — no sempre sana — potser es prometia més cosa del que hi ha veritablement. Totes aquestes agitacions, com un pòsit tèrbol, s'han remogut com obeint a un conjur, després de l'aprovació de l'article segon de l'Estatut i de les mesures preses per anul·lar l'obstrucció dels repatanis i dels emicoms del règim.

També s'ha parlat per alguns periòdics d'un front únic contra l'Estatut; però això és un conte vell folrat de nou, car ja existeix, tàcitament o expressa, des del primer dia del debat, aquesta unió anticatalana i antirepublicana.

En resum: que quatre onades més s'han estavellat contra la proa de l'Estatut i ja no tornarem a veure-les fins mai; quatre obstacles passats, feina feta i enllestida. És natural l'optimisme; no ens expliquem les angúnies dels impacients que s'irriten davant del mínim entrebanc; a l'inrevés, cap prova més palesa de la puixança de la nostra causa dins un règim de justícia, que aquesta facilitat amb la qual el nostre Estatut triomfa d'aquesta colla de fantasmes, que dins un règim monàrquic haurien estat roques incommovibles. I com més fantasmes se'ns posin davant, millor. Desitgem veure'ls fracassar tots; que no resti ni la sospita que la nostra causa té cap enemic que li pugui fer por. Per centèsima vegada repetim que el que ens esperaria de bo de bo fóra un reconeixement clandestí dels nostres drets, fet d'una manera vergonyant i a corre-cuita. I això no tan solament per raons d'amor propi, sinó encara de seguretat; car sempre hi hauria un llevant de mals futsurs. Allò que és donat pot ésser pres; només les coses «guanyades», «merescudes», són ben nostres.

Com dèiem, de totes les travetes que hom ha fet contra l'Estatut, cap de tan sensacional com la que ha culminat amb l'incident de Carabanchel. A qualsevol altre país ja hauria causat impressió; però dintre Espanya, on hem viscut llargues anyades d'abjecció militarista, aquesta mena d'esdeveniments són més vexants i més intolerables. Però la cosa no té més importància; la insolència d'uns servidors oblidadissos de l'Estat ja té el seu càstig; i aquest càstig és aquell que pertocava: ni massa bla ni massa cruel: inspirat per la confiança serena en la fermesa del poder públic i el respecte a la llei, condició prèvia per fer-la respectar a d'altres.

Van per mal camí aquells que volen resuscitar la mòmia del militarisme. Perquè, àdhuc suposant que l'exèrcit no hagués canviat gens d'ençà dels temps de la monarquia, serien impossibles les oligarquies militars. Contràriament al que molts creuen, el militarisme no és cap malaltia del cos militar; sinó del cos civil. Perquè hi hagi militarisme, cal, prèviament, que el poder públic abandoni les seves funcions i l'exercici dels seus drets; en desaparèixer l'organització de l'Estat, llavors s'engendra un buit, vers el qual la nació empeny la força jeràrquica primera que troba a mà; i aquesta gairebé sempre és l'exèrcit, i per les

els cortesans i el monarca per fer-se la il·lusió que dirigien la política.

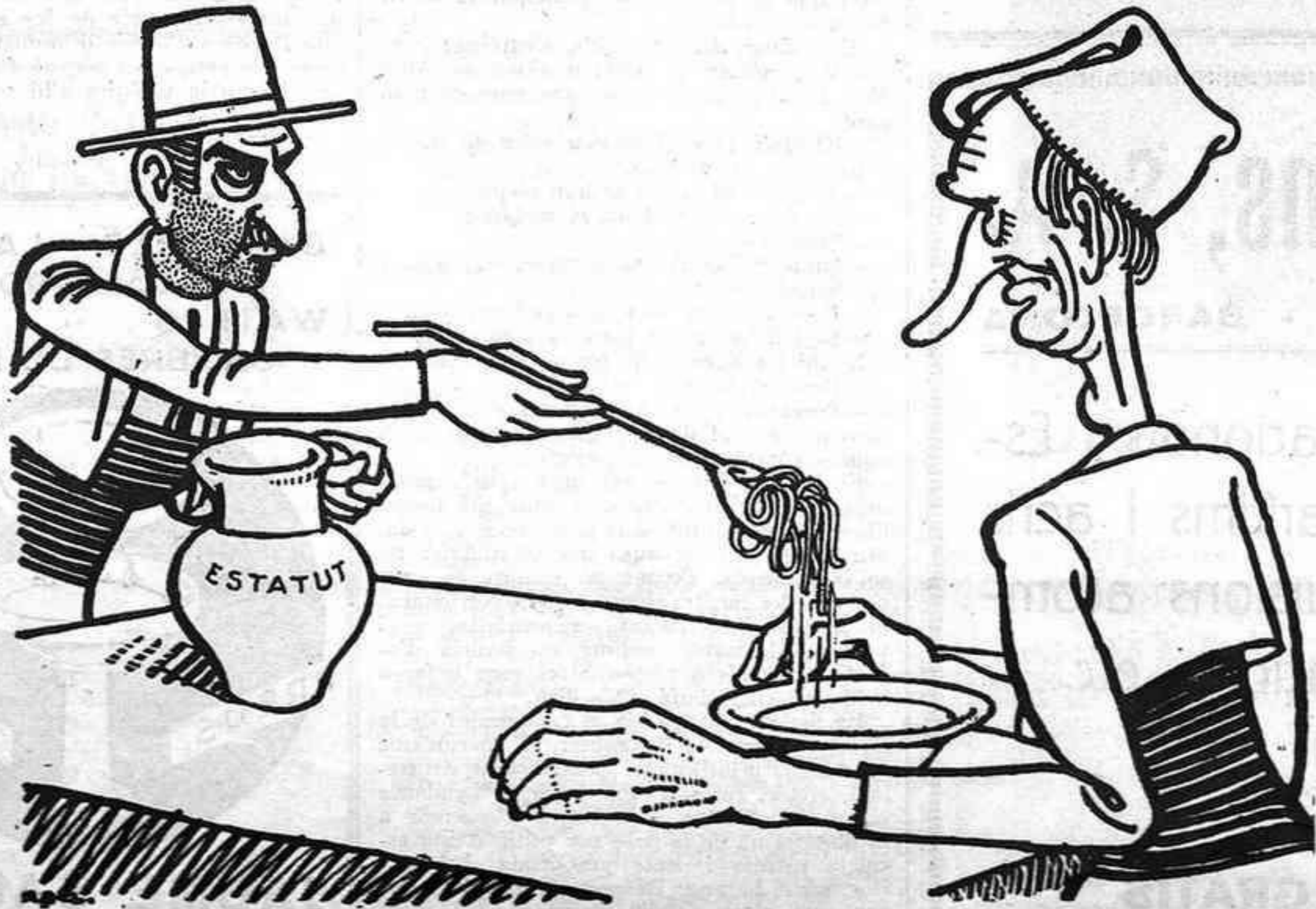
L'exèrcit duia el timó de la política; no per la seva força, sinó per la feblesa d'altri.

Però la República significa dins Espanya l'establiment de governs durables; és la veritable sobirania popular, sense mediatitzacions pertorbadores. Per primera vegada l'Estat és fort. Automàticament queden abolits el militarisme i el clericalisme.

No; és impossib'le per ara d'aspirar a dictadures militars. Tenim el senyor Azaña per un polític enèrgic i clarividenc. Però estem ben segurs que qualsevol altre polític republicà, mentre tingués ben clara la idea de la dignitat del poder públic, esviaria també sense cap dificultat el fantasma del militarisme.

I encara trobem més insensat voler posar l'exèrcit com a enemic de les justes aspiracions de Catalunya. Quan és un axioma la realitat i la transcendència del problema català — el problema espanyol més autèntic, — voler convertir l'exèrcit en l'obstacle per la resolució del ple més vital, seria sinònim d'intentar convertir-lo en el culpable directe de la malaltia política, social i nacional d'Espanya. Seria preparar el gran naufragi. Recordem que el militarisme va perdre la Monarquia i esperem que la Monarquia també va perdre, però, el militarisme.

Recordem que el militarisme va perdre la Monarquia i esperem que la Monarquia també va perdre, però, el militarisme.

- No farem res amb aquesta escudella tan clara!

Demà s'afaitarà

El cònsol d'un imperi asiàtic «del qual es parla», té un fill ja crescut, bastant crescut, i aquest fill, un diumenge en què anava amb el pèl de tres dies, es topà amb un jove i eixerit vice-cònsol d'una nació veïna, el qual, sense cap ànim d'ofendre'l i només per gastar-li una petita broma, li digué:

—I ara! Dia de festa i amb aquesta barba!

El xicot es sentí molestat. El pare, en saber-ho, encara se'n sentí més.

I l'endemà, el jove i eixerit vice-cònsol rebia una lletra del cònsol imperial en la qual li deia, poc més o menys:

«Molt distingit senyor meu:

«Assabentat de l'interès que es pren vostè pel sistema pilòs del meu fill, he de comunicar-li que demà s'afaitarà.»

La lletra següent explicava la conducta heroica que el «pelut» havia observat, precisament com a «pelut», a la gran guerra.

La qual cosa és de lloar. Molt més que l'anar sense afaitar en temps de pau, evitentment.

El confusionisme prospera

Diverses vegades s'ha comentat el confusionisme existent entorn del Partit Catalanista Republicà respecte el seu nom. Són molts els partidaris d'aquest partit — i més encara els no partidaris — que entre Acció Catalana, Acció Catalana Republicana i Partit Catalanista Republicà els roda el cap i no saben quin és el nom bo.

El confusionisme arriba ara fins als dirigents del partit. El senyor Nicolau d'Oliver en el seu discurs de dissabte va parlar del Partit Nacionalista Republicà referint-se al que ell acabadilla.

Quan el cap del partit arriba a això, és hora que es pensi d'una vegada a acabar amb els sinònims. Perquè no hi ha res tan descoratjador per als ciutadans que figuren en un partit que no saber ben bé quin és aquest partit.

Hom progressa

Cafè de la Rambla, a les dues de la tarda. S'atura a la porta l'auto de l'alcalde. El xofer, gorra en mà, obre la portella i salta En Xavier Regàs. Darrera d'ell, l'alcalde tri-acidental senyor Comas.

Hom comenta l'arribada. Un esquerrà diu:

—Ja ho veieu, tants anys que va ésser d'Acció Catalana i no va ésser mai res. Ara, amb poc temps d'ésser de l'Esquerra ja va en l'auto de l'alcalde...

Un faciós respon:

—També hi va el xofer.

Un home dinàmic

Hi ha qui plany la gran tasca dels diputats a Cortes. Ara, amb la innovació de les sessions dobles, encara fan més llàstima. Sembla impossible que un home tingui temps per altres coses. I bé, nosaltres podem garantir que n'hi ha algun que no en té prou encara amb l'activitat parlamentària i es dedica a pendre part en concursos. A pendre-hi part i a guanyar-los. Un exemple? El diputat senyor Riera i Punyé, que acaba de guanyar el campionat de manilla del Poble Nou.

Ara compremem que els de la Unió Catalanista vulguin expulsar-lo.

Una falsa interpretació

Aquests dies ha corregut per Barcelona el rumor que Domènec de Bellmunt és una víctima de la beguda.

L'error va partir del següent:

En Pallarola va anar al poble de La Beguda i es va posar malalt. Algú telefonà a La Rambla demanant per ell i contestaren que estava malalt.

—Què té? — preguntaren.

—És veu que La Beguda no li prova...

D'aquesta feta En Domènec, que és absent, anava a perdre el prestigi. Sortosament, s'ha restablert aviat i tot s'ha aclarit. La Beguda que no li provava era amb majúscula.

Totes se les pensen

Ja se sap que els estudiants, per no haver d'estudiar, totes se les pensen. Aquest any els de sisè curs de Medicina n'han fet una a Dr. Sforcada, que no hem volgut explicar abans per por que el catedràtic de Medicina Legal no prengués represàlies a l'hora d'exàmens.

L'esmentada assignatura s'estudiava enguany per apunts, uns apunts que editava un llibreria especialitzada i dels quals un mes abans d'exàmens només n'havien sortit quaranta i tantes pàgines. I com de costum, es pagava l'obra sencera. L'editor, a preguntes dels estudiants, declarà que assegurava formalment que la vigília dels exàmens haurien sortit tots. Els alumnes del Dr. Sforcada van tenir una idea genial! Van anar a trobar el catedràtic i es van lamentar del retard.

—I voldríem que ens precisés de quantes lliçons ens examinarà—li van dir—, ja que si no han sortit tots, no sabem com fer-ho per estudiar-les.

El Dr. Sforcada, enèrgic i contundent, va contestar que a ell no li anessin amb romansos, i que examinaria de tot el que hagués sortit. I als alumnes, és clar, els va faltar temps per anar a trobar l'editor i dir-li que no li recomanarien els fascicles que faltessin si es comprometia a no publicar-ne cap més que els que ja tenien.

D'aquesta manera es van estalviar d'apendre's una pila de pàgines.

Mallorca perd els molins

El cas del Dr. Bartrina

El Dr. Bartrina, catedràtic de Quirúrgica (tercer curs), és en el fons molt bo, massa bo potser, pels seus alumnes. Tan bo, que aquests darrers anys havia fet la vista grossa i deixava passar algun peix de tanmany més que regular. Els estudiants, quan s'apropaven els exàmens, l'anaven a trobar i li demanaven que fos benivol, etc. Males lletgies asseguraven que entre els alumnes del Dr. Bartrina es parlava, cada any, de pendre represàlies si el catedràtic de referència es resistia a afuixar el sedàs dels aprovats, represàlies que havien de consistir en una reclamació al ministeri corresponent, allegant que la dificultat que té el Dr. Bartrina per expressar-se, deguda a diverses intervencions que ha hagut de sofrir a la larinx, el feia incompatible amb el càrrec de catedràtic.

I com que la gran il·lusió del Dr. Bartrina és la seva càtedra...

Però aquest any...

S'assegura que els alumnes de Quirúrgica tercer aquest any anaven més peixos que mai i van celebrar diverses reunions per tractar de la visita de reglament per demanar la mena de clemència que hem explicat.

Però sembla que l'oposició d'uns quants "empollons" féu que el complot arribés a coneixement de les autoritats acadèmiques, que prengueren els acords del cas... i el Dr. Bartrina començà els exàmens i es mostrà tan canviat que donà la nota sensacional deixant d'aprovar als que semblava que ho tenien més segur. Això provocà els naturals incidents i vingué la suspensió d'exàmens. Els estudiants es van reunir i van acordar dirigir-se al ministre. D'aquí que els diaris hagin publicat la setmana passada una nota donant compte de la marxa cap a Madrid d'una comissió.

Amb quina finalitat? Uns diuen que és per parlar de la traqueotomia i altres diuen que és per demanar que vingui un tribunal de la Facultat de San Carlos de Madrid, per examinar els alumnes del Dr. Bartrina. Sigui com sigui, sembla que l'afer de l'element catedràtic quedarà resolt definitivament abans no es reprenguin els exàmens de Quirúrgica tercer.

Un de decidit

Exàmens de Dermatologia i Sifiliografia. Un alumne dels més peixos que s'han vist aquest any, provava la seva insuficiència davant el tribunal.

Tampoc no es recorda d'això? A veure, digui la llicé tal. Tampoc? A veure, doncs: digui un pre-epitelioma. Qualsevol. El que vulgui.

L'alumne tria, contesta i li diuen que ja se'n pot anar. Entre els que han presenciat l'examen circula el rumor que el peix de referència va recomanar.

A continuació un altre peix, amb la mateixa diguem-ne paciència per part del catedràtic, i amb la consegüent tria del pre-epitelioma. Entre els oients circula el mateix rumor.

Un tercer alumne. No tan peix com els dos anteriors, però que tampoc no se'n sap sortir. El catedràtic s'indigna.

No sap res, vostè. Que es pensen que dormo? Doncs no. No el puc aprovar. Yngui, aquí té la papereta i torni el setembre.

L'alumne es queda amb el document a's dits, però no es mou.

—Que no m'ha sentit? Li he dit que se'n vagi. Què espera?

—Home, veurà. Esperava que em deixés triar un pre-epitelioma com als recomanats. Ja veuria com també aprovaria, jo...

Ens estalviem d'explicar el que va passar.

Una del Dr. Bellido

El Dr. Bellido examinava un alumne que tenia feina per sortir del pas, i encara el poc que contestava era perquè ho duia apuntat al programa. El catedràtic de Terapèutica se'n va adonar i quan li donà permís per retirar-se li digué:

—O...oiga. Va que no ha de...dejado cien...ciencia, a lo menos de...deje el programa y será igual.

Una altra del mateix senyor

Es també de quan el Dr. Be...Bellido encara examinava en castellà. Fa anar un alumne a la pissarra i li diu que escrigui una potció. L'alumne, tot decidit, pren el guix i comença:

R/
 Agua 20 grs.
 Jarabe simple . . . 4,000 "

I el Dr. Be...Bellido sense deixar-lo continuar exclama:
 —Ho...hombre! E...esto seria ca...ca...ca...ca...caramelo!

Aquelles moles cilíndriques capçades d'un con de brancatge, suport d'unes descomunals rodes aixamfranades, de poc ull, poca llança i molt de raig, per als infants d'avui — i per als d'ahir — no tenen utilitat coneguda. Les coneixen per «molins de vent» i els evocuen dues imatges: Holanda i la Manxa. I si els diem — per alguna cosa són molins! — que a dins s'hi viu i s'hi treballa, potser els donarem el gran desencís. Perquè gràcies a les il·lustracions del Quixot, tan prodigades, i a les prodigadíssimes estampes holandeses que ens vénen en forma de calendaris, de pai-pais i d'oleografies més o menys carrinlonas, els molins de vent clàssics ja no són molins, sinó simplement imatges. Sobretot aquí, on d'aquells se n'ha perdut la mena, on el molí, per una imaginació ingènua, és sempre associat a la imatge d'un casal de peus a l'aigua d'algun riu, i el molí de vent no és altra cosa que una raquítica Torre Eiffel amb roda i pales emplaçada al bell mig d'un hort.

He generalitzat el meu cas particular i potser més de quatre lectors, si es transporten als anys escolars, constataran que també he generalitzat el llur. Tant se val, perquè això no interessa. Però justifica el meu embadaliment la primera vegada de visitar Mallorca i trobar-me que tota l'illa era un teixit de clàssics molins de vent, desconocats els uns, actius els altres. Llavors vaig sentir l'espero de coniuere uns instants amb els moliners, i a ben segur ho hauria assolit si la disciplina del viatge col·lectiu — itineraris i horaris fixats i inamovibles — no m'hagués posat sordina a l'entusiasme. I en la lleu decepció va primificar-se el llavors futur viatge de noces. Quan em casí... Sí, m'he casat, he visitat Mallorca i he entrat dins un molí.

Som a Artà — ara ja som dos; la muller també participa del meu desig —; hem visitat les coves imponents i en havent dinat ja ens agullona la dèria del molí.

—Voldríem veure un molí. N'hi ha per aquests voltants?

—Com?

Es ben sord, l'hostaler. Cal fer-li les preguntes per partida doble i a doble to.

—Hi ha molins a Artà?

—Prou! Pujau as terrat. Si se'n veuen!...

Del terrat estant no se'n veu ni un. Quan ho diem a En Pau, l'hostaler, li donem una sorpresa. No se'n sap avenir i a laia l'horitzó per totes bandes, la mà estesa sobre els ulls. Només teulats, cases disperses, camps, i al lluny, muntanyes.

I tants que n'hi havia! Pertot arreu hem sentit una exclamació semblant. Des que som a Mallorca que anem a la cacera del molí, i el molí i els moliners no es deixen veure. Tots els molins que hem vist han perdut les antenes; molts, la torre i tot. Han anat desapareixent sense fer remor, amb prou cautela perquè ni molts Paus hostalers se n'adonessin fins que hom els en demanés notícies. I un autèntic esbaldiment ha fet parpel·lejar els bons mallorquins que han presenciat, sense saber-ho, el traspàs del tipisme al ritme del noucentisme. Als vells, la sobtada desaparició dels molins els ha semblat una desgràcia; als joves, una cosa molt natural; als turistes, un escamoteig. Perquè amb les vegades que hem demanat per veure un molí en activitat, ja hem arribat a creure que aquella Mallorca que les agències de turisme s'estenten a presentar com una mena de Països Baixos és, simplement, una romanalla del vuitcentisme, però no una realitat 1930.

—A Inca sí que en trobaran — assegura la minyona amb aquell parlar obert, musical.

—Que funcioni?

—Bé volten...

—N'hi ha?

—Molts.

Doncs cap a Inca. En passar per Manacor en veiem un voltant mandrosament al costat mateix de la ferrovia. De bona gana saltàrem del tren, però ja és capvespre; i si a Inca n'hi ha tants...

Inca.

—Hi ha molins, per aquí, madona?

—Prou. As Serral n'hi ha qui-sap-los.

—Funcionen?

El moliner, Llorenç Coll, s'explica:

—Vaig néixer a molí; li diuen «es Molí Nou de Seuva»; el va fer son pare de mon pare.

—El Molí Nou? Això deu voler dir que a Selva n'hi ha d'altres.

—Ara, no. Ets atos ja han plegat.

—Us dona molta feina, el molindre?

—Segons es vent.

—Quin promig de blat es molt, en un dia?

—Segons es vent.

—Però quartera més, quartera menys...

—Ja l'hi he dit: segons es vent.

No hi ha manera de fer estadístiques.

—Però en un dia, què...

—Posem-hi 17 ó 18 quarteres de fariní... però fa de mal dir... Segons es vent, ve-li aquí — conclou amb to categòric.

El vent. L'àrbitre del molí i dels moliners. Si ell fou causa que enllà del temps l'home trobés el mitjà de guanyar-se la vida, ara també era la causa que el moliner no se la guanyés. Perquè no sempre fa vent per a poder molindre. En canvi, l'electricitat... Si no fos l'electricitat — l'electricitat o el vent? — el nostre moliner no hauria d'aprofitar jornals a pagés. Si el vent bufa, a la mola; si no bufa, Déu dirà.

La mola és instal·lada al capdamunt de la torre, sota mateix del cobert. El mecanisme és senzill, primitiu; el procediment de treball, arcaic, rutinari. Per pujar de la planta baixa a l'obrador, hem hagut d'ascendir a la plataforma de la base per mitjà d'una escaleta estreta i dreta practicada a l'exterior, sense barana. Després, ja dins la torre, per una altra escaleta arrapada al mur, també sense barana, en espiral. Per aquí s'hi puja el gra i s'hi baixa la farina. Con-

—Idò... Ara van amb es motor. Ets han llevat ses antenes.

—Ja ens sentim una mica perduts.

—No n'hi ha cap, cap, que encara em tingui?

—A Seuva n'hi ha algú.

Respirem. L'endemà, de bon matí, deci-

siderem els inconvenients de pujar i baixar en aquestes condicions i amb un sac sobre l'esquena.

—Deu ser un matament.

—I tant. Jo no volia ser moliner, però per força. Es sa vida. Tinc 49 anys i no he fet d'atro ofici, fora d'ara que es molí no dona prou.

—Sou sol?

No és sol. L'hereu l'ajuda; un hereuet viu com una centella que ja glateix per posar motor. Es promet una vidassa de moliner a l'engròs. Si no fos aquesta perspectiva ja hauria après un altre ofici; però ara com ara pren paciència perquè el seu pare li ha promès formalment que llevarà les antenes al molí, instal·larà motor, i «potser l'any que ve ja mos vaiga».

El moliner ho escolta amb una mica de melangia, i el minyó ho aprofita per cantar les gràcies de l'electricitat. Enumera amb una gran prolixitat tots els molins de vent que han sucumbit als progressos del segle. Li demanen quants en queden moguts pel vent i no en sap d'altre que el seu. El seu pare n'hi afegeix algun que altre de Manacor, un a Petra... Potser no n'hi ha cime en tota l'illa. I tants que n'hi havia!

—Vós que heu bregat tota la vida amb el vent i les moles, deveu sentir tristesa d'arrencar el vell procediment...

El moliner fa un gest vague, però l'hereu l'ofega amb la seva veu decidida.

—Ca. No gens.

—Però aquestes pedres...

I el noi, encara:

—Això qui va fer es molí; però nosaltros...

—I què deu costar un molí com aquest?

—Uns quatre o cinc mil duros.

—No ho sembla.

—A Petra en van fer un s'any passat. Ja no se'n faran més, ara. Ets motors ian caure ses antenes i ses torres.

—Aquestes també cauran! — fa el noi, im- placable.

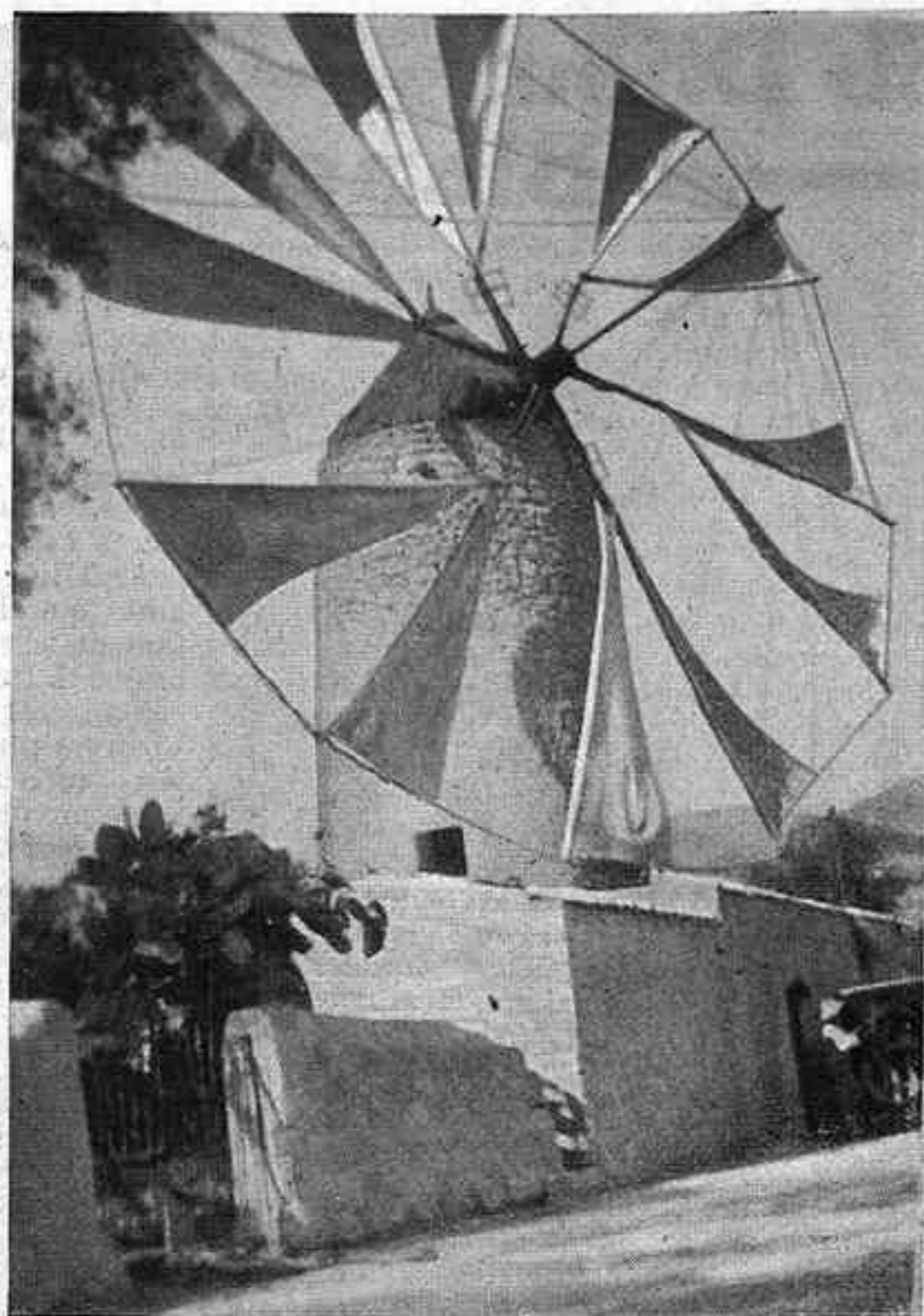
Tornem a davallar. A baix, gravada en un carreu, trobem una bona data: 1847.

—Es quan son pare de mon pare va acabar es molí — aclareix el moliner.

Qui li hauria dit al «pare de son pare» del moliner que la seva obra no viuria un segle? Que amb el temps — relativament breu — es trobaria un mitjà de molindre que fóra la ruina dels que s'estessen a fiar-se de les aspes del molí? Llorenç Coll sembla que s'enfonsi en meditacions d'aquesta mena. El seu fill remira els vells murs amb la fruïció de veure'ls caure. Pare i fill encarnen en aquest moment dues èpoques completament acostades i no gens afins.

dim anar-ho a veure. El xofer al qual ens confiem ens assegura molt formalment trobar un molí a Selva. Pel camí veiem els famosos del Serral d'Inca, arrencatats i quiets, tots sense antenes, tots sense teulat...

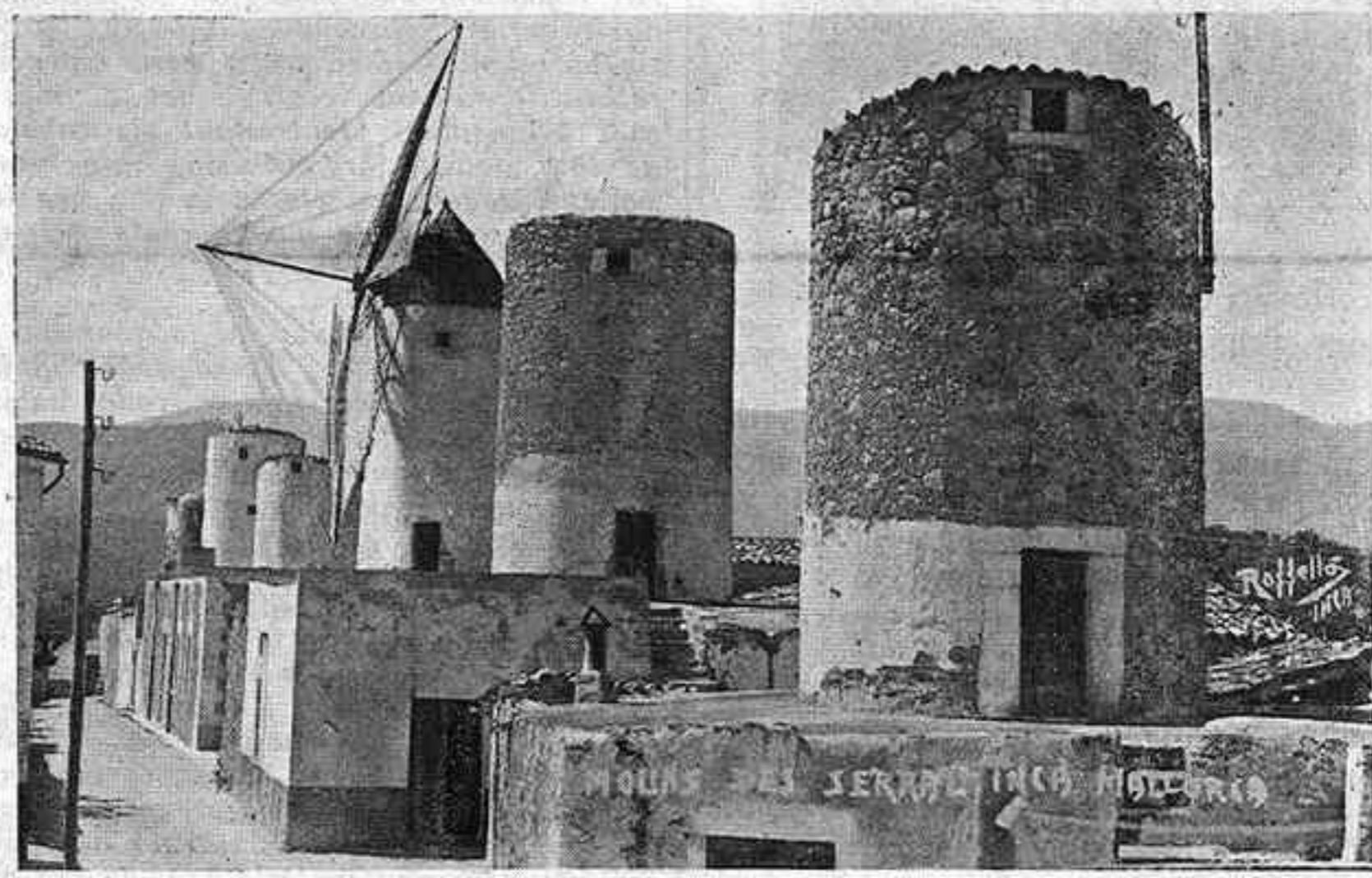
Ara. Vetaci el molí. La porta és closa i ningú no respon als nostres trucs. Serà abandonat? El xofer s'introdueix pels correus, cridant a grans crits els moliners invi-

El molí de Llorenç Coll

dim anar-ho a veure. El xofer al qual ens confiem ens assegura molt formalment trobar un molí a Selva. Pel camí veiem els famosos del Serral d'Inca, arrencatats i quiets, tots sense antenes, tots sense teulat...

Ara. Vetaci el molí. La porta és closa i ningú no respon als nostres trucs. Serà abandonat? El xofer s'introdueix pels correus, cridant a grans crits els moliners invi-

Els molins del Serral d'Inca s'han rendit a l'electricitat

sibles, una mica divertit de la nostra dèria. Algú l'informa. Cal fer marxa enrera. El moliner treballa en una propietat camí d'Inca. Quan hi som, altra vegada retrocedir perquè allà se'n diu que el moliner ha tornat al molí. Recordem una misèrrima caravana a base d'un home, un noi, un ruquet i un carret. Són ells. Els atrapem a la mateixa porta del molí.

En veure'n davallar del cotxe, el moliner ens guaita encurosit; quan ens hi atansen, es sorprèn de quina manera; i en saber les nostres pretensions, envermelleix, somriu com un gran infant i ens prodiga uns complimentes que fan de mal desxifrar en el seu parlar embarrussat potser de tan insolent que troba el nostre interès...

Entrem. La planta baixa, quadrangular, és aprofitada per habitació, però ja es veu prou que la seva missió principal és servir de base a la torre.

El moliner, Llorenç Coll, s'explica:

—Vaig néixer a molí; li diuen «es Molí Nou de Seuva»; el va fer son pare de mon pare.

—El Molí Nou? Això deu voler dir que a Selva n'hi ha d'altres.

—Ara, no. Ets atos ja han plegat.

—Us dona molta feina, el molindre?

—Segons es vent.

—Quin promig de blat es molt, en un dia?

—Segons es vent.

—Però quartera més, quartera menys...

—Ja l'hi he dit: segons es vent.

No hi ha manera de fer estadístiques.

—Però en un dia, què...

—Posem-hi 17 ó 18 quarteres de fariní... però fa de mal dir... Segons es vent, ve-li aquí — conclou amb to categòric.

El vent. L'àrbitre del molí i dels moliners. Si ell fou causa que enllà del temps l'home trobés el mitjà de guanyar-se la vida, ara també era la causa que el moliner no se la guanyés. Perquè no sempre fa vent per a poder molindre. En canvi, l'electricitat... Si no fos l'electricitat — l'electricitat o el vent? — el nostre moliner no hauria d'aprofitar jornals a pagés. Si el vent bufa, a la mola; si no bufa, Déu dirà.

La mola és instal·lada al capdamunt de la torre, sota mateix del cobert. El mecanisme és senzill, primitiu; el procediment de treball, arcaic, rutinari. Per pujar de la planta baixa a l'obrador, hem hagut d'ascendir a la plataforma de la base per mitjà d'una escaleta estreta i dreta practicada a l'exterior, sense barana. Després, ja dins la torre, per una altra escaleta arrapada al mur, també sense barana, en espiral. Per aquí s'hi puja el gra i s'hi baixa la farina. Con-

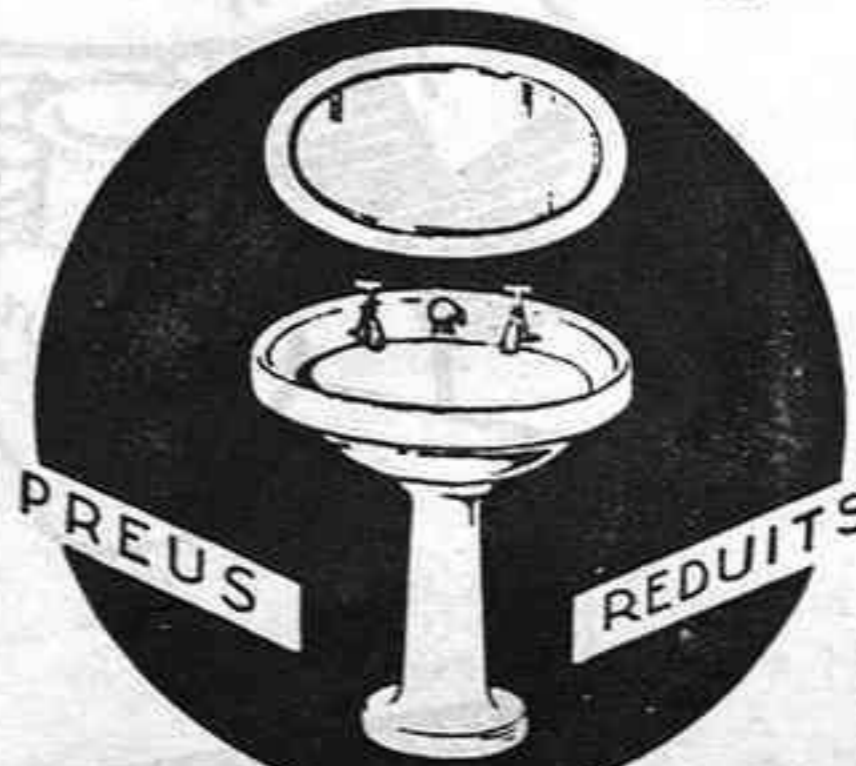
Ens acomiadem del molí quasi centenari i dels moliners que encara el serveixen. Si els pronostics s'han complert, el Molí Nou de Selva ja deu haver plegat les ales. Ni antenes, ni potser torre. El vell Llorenç deu haver deixat caure una llàgrima a cada peça desmuntada. L'hereuet, amb la seva dèria de la mecànica, ja deu ésser un bon fadrí que es deu riure dels vells procediments... i qui sap si a última hora el riure del minyó s'ha encomanat al vell, davant d'una producció major, més racional i menys fatigant. I qui sap si pare i fill es riuen alhora pocs que encara aguanten la tradició i giravolten sota el cel mallorquí.

Amb ells, a Mallorca i en el ram del molindre, s'haurà acabat el tipisme en el treball, com en les persones agonitzats el tipisme del vestit. I Mallorca acabarà d'ajustar-se a l'engranatge europeu, orfe de molins de rodar majestàtic, orfe de les gràcies per les quals, entre d'altres d'immortals i d'insensibles als progressos perquè són immutables, la badqueria turística s'hi sent atreta.

JOSEP MIRACLE

(Fotos Miracle i Rosselló)

BANYERES .. LAVABOS
 ESCALFADORS
 WATERS .. BIDETS
 CAMBRES DE BANY

PREUS REDUITS
 JAUME SAURET
 7 · PELAYO · 7

LAPERITIV

Cuvier. — Aquest mes de maig ha fet anys que Cuvier va morir a París atacat del cólera. La simpatia que jo tinc per la seva persona és gairebé tan vella com jo mateix. Recordo que quan anava a estudi, havia clavat a la meua cambra un gravat de l'època romàntica que era la imatge de Cuvier. Cuvier, en aquell gravat, i en tots els gravats que després he vist d'ell, representava un gran elegant més aviat que un gran savi; tenia uns cabells de ministre angles i unes faccions de fascinator de senyors. El cap tirat endarrera, una redingota com la de Metternich i la creu de la Legió d'Honor, tot disposat d'una manera graciosa i severa.

La idea meua de Cuvier en els temps de criatura era, com es pot suposar, d'una gran vaguetat, però ara m'adono que la simpatia d'aleshores en el fons tenia el mateix motiu que la simpatia d'ara. Jo veia Cuvier com un home que havia estat testimoni de grans revoltes i de grans catàstrofes, i que ell, en lloc d'interessar-se per les passions de l'època, només vivia per estudiar els peixos i els fòssils, i que estudiava peixos i fòssils va arribar a tenir una gran fama a tot el món. Era això el que em feia admirar Cuvier, perquè jo aleshores m'interessava molt més pels peixos, pels ocells i pels insectes que per les persones de casa i de fora de casa.

Després d'uns quants anys em varen interessar molt més les dansarines i les artistes que passaven la maroma al circ, que els peixos i que els insectes, però vaig conservar i conservo encara una admiració sincera pels biòlegs i els naturalistes, i la seva obra em suggereix tant o més que l'obra dels poetes.

Cuvier, dintre els naturalistes, per les seves intuïcions genials, per la capacitat enorme del seu treball, per la seva elegància d'escriptor i la seva honorabilitat, resulta dels que fan més efecte, i en el món de la biologia pocs homes han arribat a la transcendència de Cuvier.

Quan a París tallaven el cap de Maria Antonieta, Cuvier tenia vint-i-cinc anys i feia de preceptor dels nois d'un aristòcrata francès amagat en una finca nebulosa de la Normandia, tocant al mar. Cuvier, trist i ensoptat, amb una cara pàl·lida i unes calces tronades, es ficava a la cuina de l'aristòcrata francès i estudiava els peixos abans que anessin a parar a les cassoles. Els obría el ventre, els palpava el misteri del cor, anava fent deduccions sobre la respiració i la circulació i quan en trobava un de molt bonic o de molt estrany, evitava que bullís dintre la sopa, i se l'enduia a la seva cambra a fi i efecte de treure-li l'entrellat amb tota calma.

Un savi de París va pescar Cuvier de peus a la sorra examinant les xarxes dels mariners, i procurant, ell que no tenia res de pirata ni de navegant, entendre i definir la misteriosa vida de les agües.

Cuvier va començar a pasturar entre els savis, en aquelles cambres modestes i desarrapades de París, plenes d'arnes i rapè, mentre els carrers eren bruts de la sang de les guillotines; Cuvier contemplava com el món anava donant voltes, com la Convenció se n'anava a rodar, com Napoleó es feia i es desfeia; va contemplar tots els entusiasmes; totes les depressions, les hores més tristes i més glòries de la Revolució, de l'Imperi, dels Borbons, i encara va tenir temps de veure com Carles X fugia amb tota la seva antipatia blanca, i Lluís Felip exposava el ventre i les patilles a l'entusiasme del poble. Cuvier va viure els moments més crítics i més allucinants sense moure's de la seva cambra o de les cambres de dissecció, remenant ossos, dissecant músculs i examinant bestioles. De mica en mica l'Estat i els companys li concedien tots els honors, totes les presidències, totes les creus. Aleshores Cuvier era un personatge abdominal; el premien els botons de la redingota, la seva cabellera romàntica era com una mena de crisantem més tristesa que de rebeldia sobre un front nobilíssim i uns ulls absolutament comprensius.

De vegades el pensament de Cuvier era tot íntegre dins de l'era terciària, o era voltat només que de meravelles submarines. En el seu saló del Museu d'Història Natural, l'anaven a visitar senyores delicadíssimes i els homes més eminents de l'època; Cuvier els ofería un café de primera i una conversa profunda i espiritual.

Es estudiés de Cuvier sobre anatomia, i les seves grans induccions i pensades paleontològiques, varen fer donar unes passes de gegant a la ciència. Sembla que el sentit racional i modern de l'anatomia és obra especialment de Cuvier; que ell va donar ànima, cos i moviment a una ciència vaporosa. El seu gran estudi consistí en la *Història natural dels peixos*. El llibre de Cuvier és l'obra clàssica més estimada dels ictiòlegs; és tan immens, tan misteriosos, tan ple de vida com el mar. Vint i tants volums inacabables, en els quals són agafats de viu en viu tots els peixos de les agües; a cada un se li atribueix un nom que el converteix en personatge del món de la ciència; i el peix fet abstracció, convertit en idea biològica.

Cuvier descobreix totes les raons de la vida dels taurons devoradors d'homes, i de les guilems més insignificants; ni un sol peix no s'escapa de la seva xarxa lògica; aquell jove que feia córrer els corbals, les saupes i els remòls d'una cuina de Normandia, va deixar en plena pompa un testament monumental amb la definició de la vida del mar; la mitja dotzena de peixos que varen servir per iniciar els seus estudis, es convertiren en més de tres mil espècies. És una multiplicació que fa pensar en un miracle diví.

Es curiós que el mateix any que moria Cuvier del cólera a París, Goethe moria cansat de glòria a Weimar; Goethe, que al costat del cor dels homes i de les dones, i de totes les batalles de la terra, donava també una gran importància a la vida dels peixos.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
 Tel. 11655

FITÓ

CAMISERIA

BARCELONA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítics i aeris
 Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

LESTATUT AL PARLAMENT

Possibilitats de l'Estatut

Les sessions del 16 i del 23 de juny, esmerçades a discutir i aprovar l'article segon de l'Estatut de Catalunya, ultra l'emoció que provoca sempre una qüestió tan viva i candent com la de l'idioma, han despertat un interès polític justificadíssim. Es tractava, és clar, d'aprovar l'article segon de l'Estatut, però també de provar

Algora

la força de l'oposició i la disciplina de la majoria. Era indubtable que el resultat d'aquesta discussió decidiria una qüestió d'ascendent que influiria en el curs de tot el debat, en la situació del Govern i àdhuc en la sort parlamentària de l'Estatut. L'aclariment d'aquesta situació ha costat tota una setmana d'estratègia política que ha culminat en dues batalles parlamentàries, la del 16 i la del 23 de juny. La primera, de resultats indecisos per bé que lleugerament favorables a les oposicions. La segona, de resultats francament favorables al Govern.

Es segur que les oposicions intentaran encara moltes vegades d'entrebancar l'Estatut i el Govern, però després de la jornada parlamentària del dia 23, els costarà de crear una altra situació tan perillosa com la que els donà un ascendent momentani. Situacions així neixen d'un ambient d'inseguretat i d'irresolució que es produeix quan davant les imposicions de la realitat cal prendre actituds decisives.

Els adversaris de l'Estatut i del Govern confabulats especulaven sobre les possibilitats del moment. Especulaven sobre l'aviditat i natural contrarietat de l'opinió catalana, defraudada per la no aprovació de l'Estatut plebiscitari. Confaven que aquesta opinió, descontenta, dificultaria la representació catalana d'adoptar les resolucions polítiques més sensates i necessàries. L'actitud del senyor Carrasco Formiguera, rebuda amb tanta satisfacció pels adversaris de l'Estatut, els permetia de suposar que la minoria catalana no podria adaptar-se amb unitat de criteri i d'acció a la complexitat de la situació creada fins a capgirar-la a favor seu. Especulaven sobre exagerades discrepàncies socialistes, sobre les indecisions de la Comissió, sobre la pretesa però sempre impressionant necessitat de defensar la llengua castellana, sobre el mal efecte que havia de produir en l'opinió espanyola l'aprovació dels articles de l'Estatut amb una majoria aproximada a la dels quaranta vots catalans.

Tots aquests dubtes han quedat aclarits en la sessió del dia 23 en sentit diferent al que pretenien les oposicions. La minoria catalana no ha incorregut en l'error polític de la santa i innocent intransigència, no s'ha deixat tancar, per reacció sentimental, en el carreró sense sortida on volien portar-la els senyors Casanueva i Rey Mora amb les seves esmenes i on s'havia situat prèviament d'una manera espontània el senyor Carrasco Formiguera; però s'ha fet força en aquelles posicions parlamentàries que podien acoblar una majoria parlamentària tot i millorant el dictamen. Una actitud més intransigent i radical o una actitud abstencionista debilitava el Govern i en el cas més favorable obligava la Comissió, per tal d'assegurar-se una majoria, a no anar més enllà del dictamen.

Amb l'esperança fallida d'un possible erro polític dels catalans, han fallat totes les altres esperances. Les anunciades discrepàncies socialistes han quedat reduïdes al

senyor Algora. Cap estrella de primera magnitud no s'ha després de la disciplina del partit, i l'excepció del senyor Algora ha estat sancionada amb una exclusió que té, sobretot, la valor d'un precedent al qual no seran gaires més els que voldran acollir-se. Finalment, ha quedat aclarida la qüestió de la majoria. Malgrat que l'oposició havia mobilitzat totes les seves forces, ha triomfat el Govern per uns vuitanta vots de majoria. Han estat doblats els quaranta vots catalans que l'oposició recusava.

Es indiscutible que la via oberta a l'Estatut, després d'aprovar l'article segon, resta més expedita. L'ascendent adquirit pel Govern s'ha traduït de seguida en l'acord de celebrar sessions dobles. El tomb que ha donat la situació queda posat de manifest en dir que la setmana passada era la minoria catalana la que deliberava sota la pressió de circumstàncies desfavorables, i ara són els diputats que més s'han significat contra l'Estatut els que declaren en els passadissos i en el saló de Conferències el seu propòsit de pendre les mateixes actituds violentes que atribuïen, execrant-les com un crim contra la pàtria, a la minoria catalana.

Tenim, doncs, un èxit polític de la minoria catalana i una victòria clara i neta del Govern. Aquest èxit i aquesta victòria són l'èxit i la victòria que tenia dret a esperar Catalunya? En tot cas, la victòria seria molt justa i reduïda. El diputat valencià senyor Botella reconeixia en la seva intervenció del dia 23 que si alguna parcialitat hi ha en l'article aprovat, és contra els catalans. «Si el plet — explicava — és entre castellans, pledejaran en castellà; si és entre catalans, en català; si pledegen un castellà i un català, aleshores no és el castellà sinó el català qui té l'obligació de presentar traduccions castellanes dels seus escrits i documents.» Exacte. Aquesta i altres obligacions com la de publicar en castellà i català les disposicions oficials dictades dins de Catalunya, contrarien el dret indiscutible dels catalans a la plena sobirania del català dins de Catalunya. A despit d'aquestes condicions receloses, un fet

Botella

important resta adquirit: la República reconeix la cooficialitat de la llengua catalana.

En resum, la votació del dijous no té un caràcter decisiu que aclareix definitivament la situació, però té un evident valor simptomàtic indicatiu que la consecució d'una autonomia acceptable per als catalans dependrà en gran part del fet que la minoria catalana sàpiga com fins ara, decantar la situació a favor de les seves aspiracions adaptant quan convingui una actitud de màxim radicalisme dintre sempre del possibilisme intel·ligent que és la convicció indispensable per acoblar una majoria a favor de l'Estatut. I si l'Estatut no és el que ha refrendat el poble de Catalunya sense renunciar a les nostres aspiracions i sense abdicar de cap dret, saludarem com una bella jornada aquella en què el president Macià a Barcelona i el president Azaña a Madrid podran dir que el problema de Catalunya ha entrat en el camí d'una solució liberal i parlaran als extremitats de l'una i l'altra banda el cor lliure de rancúnies i les mans netes de sang.

J. O.

Mirant a fora

Un tros de Bloch (Lazare)

El jutge va fer recercar l'ex-marit de la cèlebre Hanau; la policia, encarregada de la feina, va saber que el també cèlebre Lazare Bloch era a Bordeus, però no l'hi van trobar: el mateix dia havia tornat a París i, en saber la recerca de què era objecte, va comprendre de seguida de què es tractava i va adoptar una decisió enèrgica: a les vuit del vespre ingressava en una clínica de Courbevoie, sota el nom d'Abel Bloch, i es feia operar d'urgència a dos quarts de dotze de la mateixa nit. Obès, feia temps que arrossegava una eventració.

L'endemà els metges van saber la veritable identitat del malalt i, tement una acusació de complicitat, guardaren el tros d'epiplon ressecat a Bloch per ensenyar-lo al Dr. Paul, forense.

El Dr. Paul ha vist aquesta singular peça de convicció i, encara que no portava cap marca especial que n'indiqués el propietari, ha hagut d'admetre que tenia al davant un tros de Bloch i que aquest havia estat realment operat.

La caritat ben enfesa

El govern suec prova de salvar el que sigui possible de les múltiples empreses de Kreuger. A aquest propòsit, els diaris suecs han reportat una anècdota que explica els motius de la temptativa.

Uns agents de canvi d'Estocolm discuteixen sobre la qüestió. Un d'ells, contrari en principi a la intervenció de l'Estat en els negocis privats, no veu la raó de tants esforços encaminats a salvar una empresa podrida. Però un de més experiència diu:

—Ara ho entendreu, quan us hauré explicat una historieta. Un dia, a casa de la comtessa Valboerg, molt coneguda per les seves obres benèfiques, es presenta un senyor ben vestit, demanant-li d'ajudar una pobre vidua amb sis criatures, amenaçada d'ésser tretada del pis, endeutada d'uns quants mesos amb el propietari. La comtessa s'ablanexa i diu: «Molt bé; on viu aquesta pobre dona? Li faré dur els diners per un criat.» Aleshores, el senyor, molt amablement: «No cal que s'amoini, senyora. Pot donar-me'ls a mi, que sóc el propietari.»

El creuer

Es diu que Tardieu té la intenció d'empendre, dintre poc, un creuer per reposar-se de les fatigues del poder.

—Així, amb aquesta excursió marítima — li han preguntat — renunciieu a la lluita? —Veurem... Primer, el creuer... Després, pòter la croada — respongué.

Humor neo-iorkí

Als Estats Units la crisi és tan estesa, els krachs de Borsa tan nombrosos, que la historieta del dia és aquesta, veritablement característica:

—Què vols fer quan siguis gran? — pregunta un pare al seu fill.
—Vull ser banquer — diu el noi.
—Lavors — diu, esperat el pare —, convertiteix-te al catolicisme, que prohibeix el suïcidi!

Optimisme

En el mateix ordre d'idees, cal citar aquestes definicions del general Dawes, donades a l'apat que li fou donat a Chicago al seu retorn d'Anglaterra:

«Un optimista és un home que no creu en el que veu, sinó en el que voldria veure. Un pessimista no creu en el que veu, sinó en el que no voldria veure.»

El duel Hoover-Roosevelt

En vista de la pròxima elecció presidencial, ni els republicans ni els demòcrates no menyspreen cap detall de propaganda.

Com que Hoover ha estat malalt aquests temps darrers, els demòcrates han escampat uns cartells que diuen:

«Un home que no té salut no pot dirigir el país. El metge oficial de la Casa Blanca hi té feina cada dia.»

Per la seva banda, els republicans han replicat amb aquests altres:

«El governador Roosevelt tingué un atac de paràlisi set anys enrera. A hores d'ara encara no pot caminar.»

Els gossos de Constantinoble

Segurament es recordarà que els gossos perduts eren, abans de la guerra, si no precisament un atractiu, una característica de Constantinoble. Havia arribat a haver-n'hi tants, que calgué pendre mesures contra ells. Foren caçats i duts a un illot desert, on s'entredrevaraven i els supervivents acabaren morint de gana, entremig de les protestes de totes les societats protectores d'animals del món.

Aneu a saber què deu tenir Constantinoble per als gossos. El cas és que torna a haver-n'hi molts de vagabunds i el municipi fa quatre mesos que els empaita, considerant-los un perill per a la salut pública. Però aquesta lluita topa amb la commiseració de la població. Sovint es veuen persones, dones la majoria, donant emètics a gossos que s'han empassat la «bola» que els administra el municipi.

Aquest allega que entre els gossos vagabunds n'hi ha molts de rabiosos. Però ja diu la dita: «Si vols mal a un gos...»

Projectes

L'ex-campió de boxa del món, Jack Dempsey, que es divorcià l'any passat, vol tornar-se a casar. El seu primer matrimoni l'ha disgustat de les dones de teatre. Recentment declarava a un periodista argentí:

—No sé encara amb qui em casaré, però el que és segur és que no serà cap actriu. I afegí, no sense espir: —Em caso per a ésser un marit, no per a ésser un espectador.

EL COMPLIT MONARQUIC

Jugar a generals

Mentre s'ha parlat del complot monàrquic ha pogut observar-se que els diaris apreciaven el fet des de punts de vista molt diferents. Actuant tots per partit pres, com és natural, mentre uns encapçalaven la informació amb el títol: «El complot monàrquic», altres hi posaven l'epígraf: «El suposat complot monàrquic». Els diaris republicans admetien el complot, els diaris mo-

nares no li tenim simpatia. Tots els ciutadans tenen els mateixos drets davant de la llei i, per consegüent, tots mereixen, per part de la policia, igual respecte. Però, ben mirat, entre un ciutadà mitjà que es passeja bonament per la Rambla i un general, un general que ha exercit funcions de virrei, hi ha una diferència innegable. Si la policia comet un error en la persona d'un

El general Barrera

nares i els republicans més accentuadament conservadors no admetien que hi hagués hagut complot, no volien contribuir a la denúncia del complot, o potser, més precaucionistes, esperaven a pronunciar-se.

El complot encara no està liquidat, però es va esfumant i, l'un darrera l'altre, els principals encartats van apareixent lliures de càrrecs. Entre els detinguts, la persona més important, el general Barrera, després de passar per la presó de Madrid, fou traslladat a presons militars i, finalment, posat en llibertat.

S'han equivocat els diaris que més es distingeixen per la seva adhesió al règim? En tot cas sembla just fer constar que els diaris no fabriquen els esdeveniments, ni se'ls inventen: es limiten a donar-ne compte. Per consegüent si va haver-hi error, els diaris hi foren induïts per persones que sense posseir el do de la infalibilitat han de mereixer un marge de crèdit.

Hi ha hagut error? El menys que pot dir-se és que hi ha hagut una evident inflació d'uns indicis, del contrari el complot no s'hauria esvatat tan de pressa. I si encara val la pena de seguir el fil d'aquest complot, sembla que pot assegurar-se que n'han quedat al marge les personalitats més significatives.

Tot fa pensar que la policia s'ha deixat portar per un excés de zel o que ha caigut en un parany. En tots els casos, si alguna de les persones encartades s'havia compromès massa, l'episodi d'un complot fantàstic pot esborrar certes actuacions i àdhuc afavorir els interessats amb un marge de major llibertat. El que ningú no esborrarà, serà el rancor que un incident tan ple d'anècdotes i molèsties haurà creat en l'esperit d'algunes persones que s'han vist embolcades en aquest afer.

No és difícil trobar republicans que s'alegrin de certes vexacions, justes o injustes, sofertes per les persones enredades en la qüestió. La gent s'alegra de l'aparatos trasllat del general Barrera, encara que després hagi hagut d'ésser alliberat i de la sanció d'un mes de castell imposada al general Cavalcanti. Els dos casos no s'assemblen de res. El primer ha estat alliberat pel jutge; el segon ha estat justament castigat. Pel que fa referència al cas del general Barrera, pel qual no sentim ni una gota de simpatia, ara que el jutge ha dit que no li trobava causa, no ens alegria gens recordar les peripècies que va haver de sofrir. Sembla que la planxa l'haguem feta tots

ciutadà desconegut, l'error no pot tenir tantes conseqüències com si s'equivoca en uns generals, als quals hauria estat millor no agafar sense tenir proves clares de llurs manobres contra el règim.

Seria greu que els generals juguessin a complots, però seria igualment greu que les persones que tenen l'obligació de no perdre la serenitat juguessin a generals. Hi ha dues menes d'antimilitarisme: un antimilitarisme legítim, el del mariscal Joffre, que tot havent guanyat la batalla més important de la guerra europea tenia el bon gust de no barrejar-se en la política; un altre antimilitarisme legítim, l'antimilitarisme pacifista, el del ministre de la Guerra francès, Paul Boncour, i un antimilitarisme perillós — que és el de pena de café. En un país que assaja un règim nou, l'antimilitarisme — que per entendre'ns i per no qualificar-lo massa durament — en diem de pena de café, és perillósíssim. Seria innocent creure en l'eficàcia de les vexacions. Després d'un «que bailen» ve una època de despotisme militar.

En resum: no cregueu en els republicans que voldrien fer anar els generals a punta-des de peu. Aquests republicans, per més que s'ho pensin, no han comprès l'obra que des de l'adveniment de la República ha fet el senyor Azaña al ministeri de la Guerra. Els que interpreten d'una manera demagògica aquesta obra no fan cap favor al senyor Azaña i no són dignes de proclamar-se'n admiradors.

MANUEL BRUNET

Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria. - Sabadell

Pedregar, 17

El dia 30 de juny fineix el termini de lliurament dels treballs per als concursos d'Estudis Socials de Catalunya i d'Estudis sobre Escoles locals de Comerç

JOSEP OLTRA, Secretari del concurs d'Estudis Socials.
S. SARRÀ SERRA I VINYALS, Secretari del concurs d'Escoles locals de Comerç.

Novetats de cautxú per al bany i la platja
Gorres - Sabatilles - Jocs de mar - Pirogues - Cinturons

“Cautxú Català”
Corts Catalanes, 615
Ronda de Sant Pere, 12
Passeig de Gràcia, 127

Ajuntament Constitucional de Barcelona

Com conseqüència d'haver notificat el «F. C. Metropolità de Barcelona, S. A.» a aquest Ajuntament que no era possible a aquella Companyia atendre al pagament del cupó que venç el 30 del corrent, corresponent a les Obligacions de dita empresa números 80.001 a 98.000, ambdues incloses, de l'emissió del 26 de març de 1929 avalada per l'Ajuntament de Barcelona en virtut d'escriptura pública de l'esmentada data, autoritzada pel notari d'aquest Col·legi don Narcís Batlle i Baró, es posa en coneixement dels posseïdors dels expressats títols, que el cupó núm. 14 corresponent al 30 de l'actual serà satisfet per l'Ajuntament, pagant-se a llurs posseïdors, deduits els impostos corresponents, en el Banc Hispano-Colonial d'aquesta plaça, reservant-se l'Ajuntament tots aquells drets que li pertocuen en virtut del pagament per aval de què es tracta.

Barcelona, 23 de juny de 1932.
L'Alcalde accidental,
PERE COMAS

JOIER
PRÉSENTA EN PLATERIA EL MES NOU I ORIGINAL.
J. ROCA
Rambla del Centre, 33 - Passatge Baardí, 2

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Les darreres estrenes

Irving Talberg opina que és el prestigi dels estels el que constitueix, pel públic, la màxima atracció dels films. I així, per contrarestar la depressió per la qual passa l'espectacle cinematogràfic en l'actualitat, ha temptat l'experiència consistent a llençar uns quants films que comporten, cada un d'ells, un brillant estel de primeres figures. Després de tot, en veure com és portada la publicitat dels films, bé hem de creure que el punt de vista del director de

però també amb un director expert, John M. Stahl, que ha sabut treure d'ells el màxim de profit. Per què citar noms! Es tota la interpretació que s'imposa d'una manera perfectament homogènia. Es admirable. N'és prou perquè hom estigui disposat a la indulgència pel que fa a la resta. Mirem la resta. Un film extret d'una comèdia. Cent per cent parlat. Val la pena de notar-ho, ara que aquest tant per cent minva cada dia més, sortosament. El segell

Els protagonistes de «L'instint de l'amor»

la Metro és un punt de vista que comparteixen la majoria de productors.

El criteri més sensat és el d'aquella minoria que cerca la màxima atracció en la garantia d'un prestigi de director. Però aquesta minoria és tan ínfima, que els caps de publicitat se'n desinteressen en absolut. I amb tot, com recordàvem fa poc ací mateix a propòsit d'una gran vedette, és el director que sosté l'esclat d'aquells estels que el públic més nombros idolatra.

Finalment, posats a inventariar els motius que determinen la gent a anar a veure un film, hem d'esmentar encara el títol del film. Tasca difícil la de titular una pel·lícula! El títol hauria d'ésser just i dins l'esperit que anima el film. Però més d'un cop hem vist que hom cerca més un títol llampanant i suggestiu, que no pas un títol que s'ajusti al contingut del film. Podríem citar alguns exemples saborosos. L'experiència de cada lector podria procurar-nos-ens. El més sensat fora conservar sempre el títol original. Sembla que ara comença a haver-hi més que abans aquesta tendència. Hi ha excepcions tanmateix i bastant nombroses.

Prenem, del que hem vingut dient, un exemple dins d'aquesta setmana: *L'instint de l'amor*.

Un film amb tres intèrprets de primera: Lewis Stone, Paul Lukas i Sidney Fox,

teatral està profundament marcat en tot el desenvolupament del film, però com que l'obra és distreta, hom no repara massa en aquesta deficiència. La psicologia vol ésser aguda, però ens ha semblat més aviat gratuita. Recordem que era el que ja passava en el film del mateix autor, *Lavor*, que vàrem comentar aquí quan s'estrenà. És alguna cosa sense profunditat. I que no ens vingui dient que la psicologia ianqui és prou diferent de la nostra per explicar la perplexitat en què ens deixa el film. No acceptem aquesta objecció perquè tenim la confiança que és en obres infinitament més subtils, com *El carrer* i *El món marxa*, on veiem la veritable psicologia en acció. I aquests films diuen ben clarament que aquella gent que viu a la ciutat dels grataccels és com la gent de per aquí.

L'observació val només pels que voldrien, en nom de qüestions etnogràfiques, justificar coses que semblen inacceptables. Altrament, és clar que no refusem l'assumpte de *L'instint de l'amor*, perquè la conducta dels protagonistes és absurda i plena d'inversemblances. L'absurditat en la conducta d'un personatge és moltes vegades una garantia de bona psicologia. No ens decanem pels films en els quals tot es preveu, com per exemple *El cel en la terra*, que s'ha estrenat junt amb el que ara ens ocupa. Però el que passa en *L'instint de l'amor* és que els personatges centrals, que encarnen Paul Lukas i Sidney Fox, donen un so fals inconfusible. En canvi, els altres rols que no es comprometen tant en l'acció, restant més al marge, tenen una consistència més ferma.

I ja que hem parlat de títols, diguem que no és el veritable títol aquell amb el qual el film ha estat presentat. El film es titula: *Strictly Dishonorable*. Traduint *Senzillament indecorós*? No encertem res més escaient.

En *El cel en la terra* hem tornat a veure funcionar la màquina que fabrica temporals, de la qual la Universal ja feia un gran ús en *La casa de la discòrdia*. És un film ben mediocre. També ho és *He perdut a la Borsa*, on Anita Page treballa al costat de Marie Dressler. I, per fi, és llastimós repetir-se tant, però també mereix el mateix qualificatiu *L'Aiglon*, «film artístic», com tots els seus, de Turjanski. Per què no ens ha convençut gens ni mica, fóra ara ja massa llarg dir-ho, però tindrem memòria per a explicar-ho una altra vegada que vingui a tomb fer-ho.

J. PALAU

PANORAMA

Cinema amateur

Ha quedat constituïda a Barcelona, amb el nom d'Associació de Cinema Amateur, una entitat que no es proposa simplement d'aplegar els elements interessats d'una manera més o menys passiva pel cinema, sinó que vol intervenir activament en el foment i coordinació de l'amateurisme cinematogràfic.

Entre els plans de realització immediata d'aquest agrupament, figura en primer lloc la creació d'una biblioteca especialitzada, on trobarà cabuda tota mena de documentació cinematogràfica, des de la tècnica al mecanisme financer i l'anecdota.

També entra en els projectes de l'Associació de Cinema Amateur l'organització d'un servei de préstec de cambres cinematogràfiques als seus associats, afavorint així la descoberta de vocacions i aptituds que ara no troben camp de desenvolupament.

Amb el contacte i agrupament dels aficionats serà possible la realització de films en millors condicions de les que fins ara trobava l'aficionat aïllat, el qual des d'ara podrà donar major amplada als seus projectes i que, a més a més, comptarà amb més elements materials i l'assessorament tècnic que li calgui.

L'Associació de Cinema Amateur, nascuda sota la protecció del Foment de les Arts Decoratives, creu poder comptar amb l'adhesió de tots els aficionats i de tothom que es preocupa de cinema, no solament com un mitjà d'expressió artística personal, sinó des del punt de vista de la creació d'una cinematografia nacional amb contingut i característiques pròpies.

Al domicili provisional de l'Associació, Avinyó, 30, pral. (local del Foment de les Arts Decoratives), tots els dies feiners, de 7 a 8 del vespre, hom proporciona les informacions que es demanin i es cursen les sollicituds d'ingrés.

Orpheus Film, S. A.

Dissabte passat, les autoritats i la premsa foren invitades a visitar els estudis de cinema sonor instal·lats al Palau de la Química, de Montjuïc.

La visita no es limità a veure les instal·lacions i tallers, sinó que es complementà presentant als invitats la filmació d'unes escenes de la pel·lícula parlada *Pax*, en la qual, sota la direcció de Francisco Elias, prenen part artistes com Gina Manés, Charlia i Barte. La visita, doncs, a més a més de la part protocol·lària inherent a aquestes invitacions, tingué un aspecte apte per satisfèr una curiositat justificada. La filmació de les escenes sonores, junt amb les explicacions amablement donades pels dirigents d'Orpheus Film, contribuïren que els visitants es fessin càrrec de la tècnica del film sonor.

Ahír a la nit, a l'Olympia, tingué lloc també una sessió especial organitzada per la mateixa entitat.

«Nuestro Cinema»

Sota la direcció del nostre corresponent cinematogràfic a París, el prestigiós crític Juan Piqueras, han començat a publicar-se uns quaderns internacionals de valorització cinematogràfica amb el títol que presideix aquestes línies. El millor elogi que pot fer-se d'aquesta revista és dir, senzillament, que no s'assembla en res a les seves, diem-ne, congèneres. Tota l'estupidesa publicitària, tota la pornografia disfressada, tot l'afalac del baix públic que apareix en moltes revistes cinematogràfiques del nostre país, és absent de la revista de Juan Piqueras, que Germaine Dulac, Karl Radek, L. Gómez Mesa i d'altres assagistes cinematogràfics prestigiosos. Així com una atenta visió de la bibliografia cinematogràfica.

Fa deu anys

Fa deu anys justos, apareixia un llibre d'André Lang sota el títol de *Viatge a la República de les Lletres*, on es troben aquestes dues revelacions sobre el cinema:

De Pierre Mac Orlan: «El cinema, ahír encara entre les mans dels ases (si permeteu aquesta imatge), tot just comença a interessar els escriptors de debò.»

De Léon Bailby (director de *L'Intransigent*): «Sabeu quin és el secret, senzill i màgic, del cinema? És que pot ésser humà del tot i que agrada així que n'és una mica. Flota en l'aire un desig de veritat. Aquí està la raó profunda de l'èxit creixent del cinema.»

CINEMA I LITERATURA

Un film i una novel·la

Sempre que veiem al cinema una versió cinematogràfica de qualsevol de les novel·les que hem llegit, tenim una desil·lusió. I això perquè sempre tenim una idea visual del que llegirem, que mai no s'acorda amb el que ens mostra la pantalla. Generalment, l'argument es modifica en passar per les mans dels adaptadors, i sovint ens costa d'identificar un film amb la seva novel·la mare.

Poques vegades un film i el llibre que

són els mateixos del llibre, encara que amb una psicologia sumament primària. Ell, Heyst, que interpreta Richard Arlen, ha deixat d'ésser un aventurer cent per cent, per convertir-se en un home vulgar que fugint d'un desengany amorós viu solitari en una illa malaia. Ella, Nancy Carroll, hi queda força bé, encara que per a major satisfacció del públic no hagi de morir-se a l'acabament, tal com mor Lena en el llibre. Sens dubte els millors són Mr. Jones (Gus-

De l'adaptació cinematogràfica de «Victòria»

li ha servit d'original són igualment bons o hi ha entre ambdós poca diferència. La del mitjà emprat, tan sols. Així, no fa gaire, hem vist uns *Aventures de Tom Sawyer*, que són — tenint en compte les possibilitats de les dues arts — gairebé tan bones al cinema com al llibre de Mark Twain.

Quan en les novel·les predomina l'acció, el moviment, l'adaptació cinematogràfica acostuma a reeixir, per poc intel·ligent que sigui el director. Així hem vist tota una sèrie d'adaptacions cinematogràfiques d'obres de Wallace, força acceptables. En canvi, quan el que interessa és la psicologia, l'ànima dels personatges, el cinema resulta molt inferior a la novel·la. De vegades hi ha excepcions, però són poques (*La dona marcada*, de King Vidor, per exemple).

Per això, quan s'han portat al cinema les obres de Joseph Conrad, no han reeixit. Els directors han aprofitat la part pintoresca, visual, però han deixat de banda la part millor de la seva obra: l'anatomia moral i psíquica dels personatges. Tan sols una de les seves obres, una de les millors, *Victòria*, ha aparegut al cinema en forma força decent. I potser per això no l'havem vista a Barcelona en els cinemes d'estrena. Ens referim a *Paradisos perillosos*.

Fou Josep Palau qui la descobrí quan s'estrenà en un cinema de segona categoria, i en féu l'elogi que es mereix. Poques vegades hem vist un film fet amb tanta honradesa i on els personatges fossin interpretats amb tanta cura i sobrietat pels actors. És un dels pocs films on es comprenen perfectament les possibilitats del cinema sonor, ben muntat, amb bona fotografia i sobretot amb un gran respecte a la novel·la original. Els personatges del film

tav von Seiffertitz) i Ricardo (Francis Mc Donald). Conrad féu d'ells, en el llibre, unes magnífiques males persones, i en la versió cinematogràfica han conservat la mateixa categoria. Tot i ésser el que són, us resulten força interessants i normals. Tenen un aspecte de gent corrent i no del tot desagradable. Mr. Jones quan parla té una certa distinció. I per tant estan força lluny dels traïdors que ens acostumen a servir els americans.

Es també remarcable l'encert del director en crear l'ambient on es mouen els personatges: Inrabaya, un port de Malàsia, refugi de fracassats de tota mena. Ens situa i contribueix a comprendre millor els personatges. De totes les maneres, el director, P. A. Wellman, està molt lluny de Joseph Conrad. Una vegada més, triomfa la literatura.

RAMON ESQUERRA

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11 Telèf. 11655

Agència exclusiva per a la venda de **MIRADOR** Societat General Espanyola de Llibreria Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

FÈMINA

AVUI

El instinto del Amor

per

PAUL LUKAS

amb

LEWIS STONE

i

SIDNEY FOX

Pel·lícula UNIVERSAL

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de ronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laletana, 4 Tel. 15524 - BARCELONA

La neurastènia

no és una malaltia pròpiament dita; és una debilitat dels òrgans del sistema nerviós, que dona lloc a un malestar general. El neurastènic no té domini d'ell mateix. El tedi se n'apodera i sent un abatiment que li impedeix de fruit de la vida.

Aquesta debilitat desapareix fàcilment prenent l'energia reconstruïent FOSFO GLICO-KOLA DOME-NECH, que des de fa 30 anys recomanen els metges.

Passeig de Gràcia, 57. Telèfon 79681

Sessió contínua: Tarda, de 4 a 8 i mitja i nit, de 10 a 12

Butaca, una pesseta

Noticiari - Reportatge - Documental

Cega i crisi del cocodríl (documental)

Exit de la Catifa Màgica FOX

REMEMBRANCES DEL RHIN

Equip sonor R. C. A. Photophone

Institut de Gasoteràpia

FONTANELLA, 18, 1.ª - TEL. 10351

TEMPORADA D'ESTIU

Selectes programes de grans represes a preus reduïts **Saló Catalunya** | **Capitol**

Des d'avui dijous, fins el diumenge 3 de juliol

Los Calaveras

EN ESPANYOL

PER STAN LAUREL I OLIVER HARDY

ROMANCE

PER GRETA GARBO

Preferència, 1,50 pessetes

EL PROCESO DE MARY DUGAN

EN ESPANYOL

PER MARIA L. DE GUEVARA

TODO POR EL AIRE

PER WILLIAM HAINES

General, 0,75 pessetes

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 100 Telèg.: "Carburas"

BARCELONA Mallorca, 232

Telèfon 75015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcu-bion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILLEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANESI FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BÚFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

EL TEATRE

LA DANSA

"Cuadro flamenco"

Aquest era el títol d'un ballet que la companyia de Diaghilev va estrenar a París en 1921. Música popular espanyola arranjada per Manuel de Falla. Decorats i vestits de Picasso. No coneixem aquest ballet. Tenim entès que hi prenen part alguns ballarins espanyols. I suposem que també hi devien intervenir elements russos, que oferirien a l'espectador un flamenc passat pel sedàs de la dansa clàssica franco-italiana d'expressió russa, deformada per algunes engrunes d'aquell *bizarre*, que els puristes de la dansa d'escola no es cansaven de retreure a la coreografia dels ballets de Diaghilev. Però tot plegat devia estar molt bé. Ara que no és arribat afirmar que aquell *Cuadro flamenco* no tenia de bon tros la vida extraordinària del cuadro flamenc que està actuant al Bar del Manquet. Aquest cuadro va treballar una temporada a la Bodega del Colón. Però hem preferit anar-lo a veure en aquest bar del Portal de Santa Madrona. Estem segurs que ací guanya en intensitat i adquireix aquella acidesa que només es deu trobar en les tavernes de Màlaga i de Cádiz, o en aquell *café cantante de los Gabrieles* de la cançó.

El duel Orient-Occident és més vell que l'anar a peu. Però, dins el clos de la dansa, té sempre una vivent actualitat. L'enemic tradicional de la dansa occidental, de la dansa clàssica, és la dansa d'Orient. Ja és sabut, i limitant-nos al nostre continent, la coreografia occidental té també un adversari perillós: el folk-lore andalusí, podríem dir, influències orientals. Més exactament, la dansa gitana. La dansa clàssica occidental és un llenguatge, lògicament ordenat, del múscul, una lògica del cos en moviment, una plàstica i un dinamisme essencialment intel·ligent. La dansa gitana, per contra, és la inspiració, el perpetu raig de la invenció, la poderosa intuïció que trenca els límits de l'estructura lògica i desborda la forma. Un art així desarma el raonament del crític, que ha de cedir el lloc al poeta. La dansa gitana no es pot desmuntar pas per pas, com la dansa clàssica; no es pot desmuntar com les peces d'una màquina de rellojería. No es pot analitzar com les paraules d'un vocabulari. És refractària a les teories del crític. Intentarem, però, isolar-ne algunes constants.

En primer lloc les influències orientals. La dansarina occidental, creadora de l'enfoc clàssic, circula, salta, corre: la *glissade* és una de les seves lleis principals. La dansarina gitana, com l'oriental, no es mou del lloc, gira sobre ella mateixa. La dansa occidental és un llenguatge complet. La dansa

gitana, com l'oriental, juga sobretot braços i mans. La dansa occidental és una combinació de rectes. La dansa gitana, com l'oriental, empra el llenguatge de les corbes.

I una altra constant. Si en molts aspectes la dansa gitana s'allunya de la dansa clàssica, en un altre, més profund, sembla acostar-s'hi netament. En efecte, ja és sabut que molts, els *dalcosistes* sobretot, oposats a la teoria clàssica de l'autonomia de la dansa, subordinen aquesta a la música, la fan esclava del ritme musical. Doncs bé: la

Carmen Amaya i el seu pare, El Chino

La dansa gitana és un art independent que no tolera cap tutela. No es sotmet a l'acompanyament musical, sinó que en prescindeix. Posa gairebé en pràctica la teoria de la dansa en silenci, inventada per l'argentina Isabel de Etchessarry, per la francesa Yvonne Sérac i, en part, per l'alemanya Mary Wigman. La dansa gitana es fabrica la música que necessita, no *reproduïx* ritmes, sinó que *en crea*. I els crea amb el picament de mans — el son —, el soroll dels dits, veritables castanyoles, i sobretot amb la bateria desesperada dels talons. La dansarina gitana, a més de ballarina, és un veritable instrument de percussió, un veritable timbal que engendra ritmes sonors elementals, als quals corresponen uns moviments del cos, elementals també, vocabulari coreogràfic molt restringit.

I ara, destacades aquestes limitades característiques que el crític pot extreure de la dansa gitana, comentarem breument l'art de les ballarines del cuadro flamenc del Bar del Manquet, que il·lustren admirablement les consideracions precedents. Començarem per la Carmen Amaya, la gitaneta de catorze anys que ja coneixen els nostres lectors. Ja varem dir que l'Escudero la considera com una de les millors ballarines espanyoles; i que se la vol emportar a Amèrica. Aquesta noieteta és un producte brut de la natura. Com totes les gitanes, ja devia néixer ballant. És l'anti-escola, l'anti-acadèmia. Tot el que sap, ja ho sabia quan va néixer. La Carmela s'apodera tot seguit de l'espectador amb l'energíca convicció del rostre, amb les seves prodigioses dislocacions de malucs, amb l'embriaguesa de les seves *piruetes a la segona*, en les quals l'ardor animal s'allia a la precisió russa, amb la rabiosa bateria dels talons i amb el joc variat dels seus braços que tan aviat s'enlairen, excitats, com cauen abandonats, morts, al llarg del cos, moguts únicament per les espalltes. Dansarina completa, el més impressionant és el seu nervi que engendra sobresalts patètics, la seva sang, la seva violència, el seu ardor salvatge de ballarina nata. Juana Amaya (La Faraona), la tia de la petita, menys vibrant però més estatuària, balla amb un rostre perfecte, uns braços meravellous i uns talons il·luminats. Les seves voltes són perfectes, els seus *déshanchements* són provocants, els seus moviments tan aviat llanguixen, perososos, com es redrecen amb violència, i té una manera ondulada de recollir-se el cos endintre, tot i valoritzant extraordinàriament les corbes. La Romerito no és gitana, ja es mou més, circula pel *tablado*, el seu rostre és poc mòbil i els seus braços no tenen la virtuositat dels de les seves companyes. És més fina i més acadèmica. Si les Amaya són Granada, aquesta és Sevilla. Més bonica que intensa, més superficial que profunda, el seu fort són les *alegrías* i les *sevillanas*. José Amaya (El Chino), un excellent tocador, tot ell intuïció, i Bulerías, un virtuós de la guitarra, acompanyen les ballarines en llurs danses.

SEBASTIÀ GASCH

Mirador teatral

J. Benavente, «La melodia del Jazz-Band»

Si teniu una idea clara del que és una melodia i un jazz-band, ja estem entesos. I si veieu representar l'obra citada no us conformareu amb aquell títol.

Car no es tracta d'una melodia, i menys executada per un jazz-band. No passa d'un *nyigo-nyigo* desventurat i típic d'aquest autor, aficionat als cabdells complicats i amb força nusos, i a la pirotècnia literària.

El senyor Benavente amb aquests dos únics elements sap bastir unes obres d'èxit, les quals li donen un prestigi considerable.

Sense ésser-ho, sap passar per enginyós; essent-ho menys encara, ha assolit categoria de subtil i de profund. Empescant-se *calambours* a base d'equívocs ha arribat a fruitar fama d'espiritual, i pertot circulen frases benaventianes dedicades sobretot a fer alguna víctima. Com es veu, el seu enginy privat no és inofensiu.

On som, fillats de Déu? Però és que no sabem de llegir ni d'escriure?

Si aquí la gent no tinguéssim, com sembla que és així per dissort, una instrucció d'ímfim grau, bastida a base de la lectura de revistes gràfiques madrilenyes, ens hauríem donat que aquest teatre no s'aquanta pel fil de l'originalitat, sinó pel dels estèrgits estrangers, que no diu res, que no resol ni té altra finalitat que cultivar la *cachupnada* literària per a *solaz y esparcimiento* de les classes desvagades que les tardes poden permetre's el luxe d'anar al teatre.

El més important d'aquest teatre és que els personatges vesteixin bé. Automàticament, el públic, que sent predilecció per aquest teatre, l'ha concebut com a teatre de senyors, o, si voleu, alta comèdia. Benavente ha fet més adeptes amb la roba ben tallada dels galans joves que no pas amb les pròpies enginyositats.

En aquesta obra, perquè hi hagi de tot, àdhuc hi ha pròleg. I és en el pròleg que hom sent la melodia que vol justificar el títol.

Després, hi succeeixen moltes històries diferents. Una d'elles, que ella i ell es separen amistosament, perquè ell es troba a punt de quedar arruïnat i no vol que ella en pateixi.

Ella se'n va al costat d'un altre home de diners; ell es fa xofer, es casa amb una altra dona i ja és pare d'una noia molt xeridada, quan tornen a trobar-se.

Res de retrets, res de paraules agres. Cada un d'ells es fa càrrec de la situació respectiva, i tot i que en un moment, ella, que s'anomena Lucila, formula la disjuntiva d'anar-se'n tots de Madrid, la cosa no passa d'aquí, car predomina la comprensió. I n'hi ha tanta de comprensió, que Lucila protegeix generosament la filla del seu ex-amant, i fins col·loca aquest valent-se d'influències. Barrejat amb tot això hi ha un segon amant que no hi fa pas un paper massa lluit.

Afegiu a tot això la pirotècnia verbal característica de l'autor, els equívocs enginyosos, les sentències subtils, amb la conclusió final de: *Nuestra vida es como la melodia del jazz*, tan profunda que no vol dir absolutament res, no podreu per menys de reconèixer que Benavente és un autor únic i àdhuc genial en l'art de donar gat per llebre teatral al públic.

I com que davant d'això, fet i fet, no hi ha res a dir, ens limitem a constatar el fet; fet que, de totes maneres, no diu res en favor de l'autor ni del seu públic addicte, ni diu res de l'autor que no ho sapiguem de temps.

J. P.

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655ALS SUBSCRIPTORES
I COMPRADORS DE
MIRADOR
SUBSCRIPCIÓ
DE VACANCES

Els subscriptors que vulgin rebre MIRADOR al lloc on estúegin, no han de fer més que comunicar a aquesta Administració llur nova residència, on els serà adreçat el setmanari sense augment de preu.

Igualment comuniquem als compradors al número que el vulguin rebre en la seva residència d'estiu, que hem obert un servei de subscripcions de vacances, per un mínim de 4 números, al preu corrent de 0'30 pessetes el número.

Administració de
MIRADOR, Pelai, 62, 4.
Telèfon 15300

A LA RECERCA DE LA "PARELLA IDEAL"

S'ajunten Blanca Negri i Clarel?

De vegades, els periodistes no ens podem queixar de la sort. Es a dir: de la sort ens n'hem de queixar sempre, des del moment que som periodistes, però, això a part, hi ha moments que, com a tals periodistes, la sort ens afavoreix.

El confusióisme del paràgraf anterior vol donar entenenç que un atzar felicitós ha fet assistir a la que en podríem dir col·locació de la primera pedra d'una nova formació artística: Pierre Clarel-Blanca Ne-

la conversa de la taula del nostre costat. Direm, això sí, que el diàleg brillà per una certa vaguetat i per unes contínues evasions del tema artístic-comercial que el motivava. En un d'aquests intermedis, Blanca Negri va explicar que tenia vint anys i que la cadena que portava al coll era una cadena de gos. Fòrem invitats a comprovar-ho: efectivament, la cadena era de les que hom sol destinar als representants més escollits de la raça canina.

Tema reliscós, per tant, per inspirar una frase galant.

—I per què no s'ha fet treure la xapa? — va dir algú.

Blanca Negri assegurà que aquest projecte no havia pas estat bandejat de les seves intencions. La concurrència féu els somriures proporcionats a la qualitat de la facècia, i el diàleg d'interessos fou reprès.

—Jo la veig — deia En Clarel amb un aire gens somiador —, jo la veig dalt d'un piano. Jo, toco. Vostè, baixa i acabem el número.

Ens va semblar que aquesta perspectiva no entusiasma-va desmesuradament Blanca Negri.

—El que jo vull — digué — és fer un número ple de distinció. A mi m'agrada interessar la gent de dalt, no la de baix.

Adhesió dels presents, en representació de la gent de dalt.

Entre les postres i el café, la tendència general semblà confirmar que, per una primera entrevista, les coses ja havien anat prou enllà. Les senyorettes es varen aixecar, perquè havien de traslladar-se al teatre Barcelona. L'entrevista, doncs, fou ajornada fins al segon entreacte de la funció.

—No fareu tard, eh? — digué En Clarel a En Tomàs.

—No faré tard. No hi fórem presents, però estem segurs que En Tomàs arribà tard.

A les dues de la nit, al Hollywood. En una taula, Blanca Negri, la seva amiga, Pierre Clarel i Joan Tomàs.

—Ja els hem tirat la segona amonestació — ens diu aquest quan entrem.

—Que sigui l'enhorabona. Veurem formada la parella ideal? Sebastià Gasch afirmava que la parella ideal la componien Blanca Negri i Alady; nosaltres, dintre la nostra modesta esfera, tenim més esperances en la parella Blanca-Clarel. Hi ha qui assegura, però, que la veritable parella ideal la formen l'Alady i En Sugranyes.

Ens guardarem prou de subscriure-ho. JOSEP MARIA PLANES

MERCADER

CAMISES amb REFORÇ JHON DOBLE DURACIÓ Preus limitats 34, PORTAFERRISSA 34.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIU

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

Els subscriptors de MIRADOR tindran dret a adquirir el llibre URSS, la República de Treballadors, amb un descompte del 10 per 100 si ens trameten, degudament omplert, aquest butlletí.

Nom

Adreça

Població

Forma de pagament (gir postal / segells de correu)

de 193

Signatura.

No feu a l'atzar les vostres lectures. Al camp o al balneari no tindreu a mà els llibres que voldríeu, si no heu passat abans a proveir-vos a la

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

VESTITS DE BANY
BARNUSOS
LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

F. Vehils Vidal
32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 PTES.

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

Prats BARRETER - Fivaller, 29
(Durant JULIOL - AGOST)
tancarà de 1 i mitja a 3 i mitja

LES ALLETRES

Mauriac i Maurois VARIETATS Novel·les d'una jornada

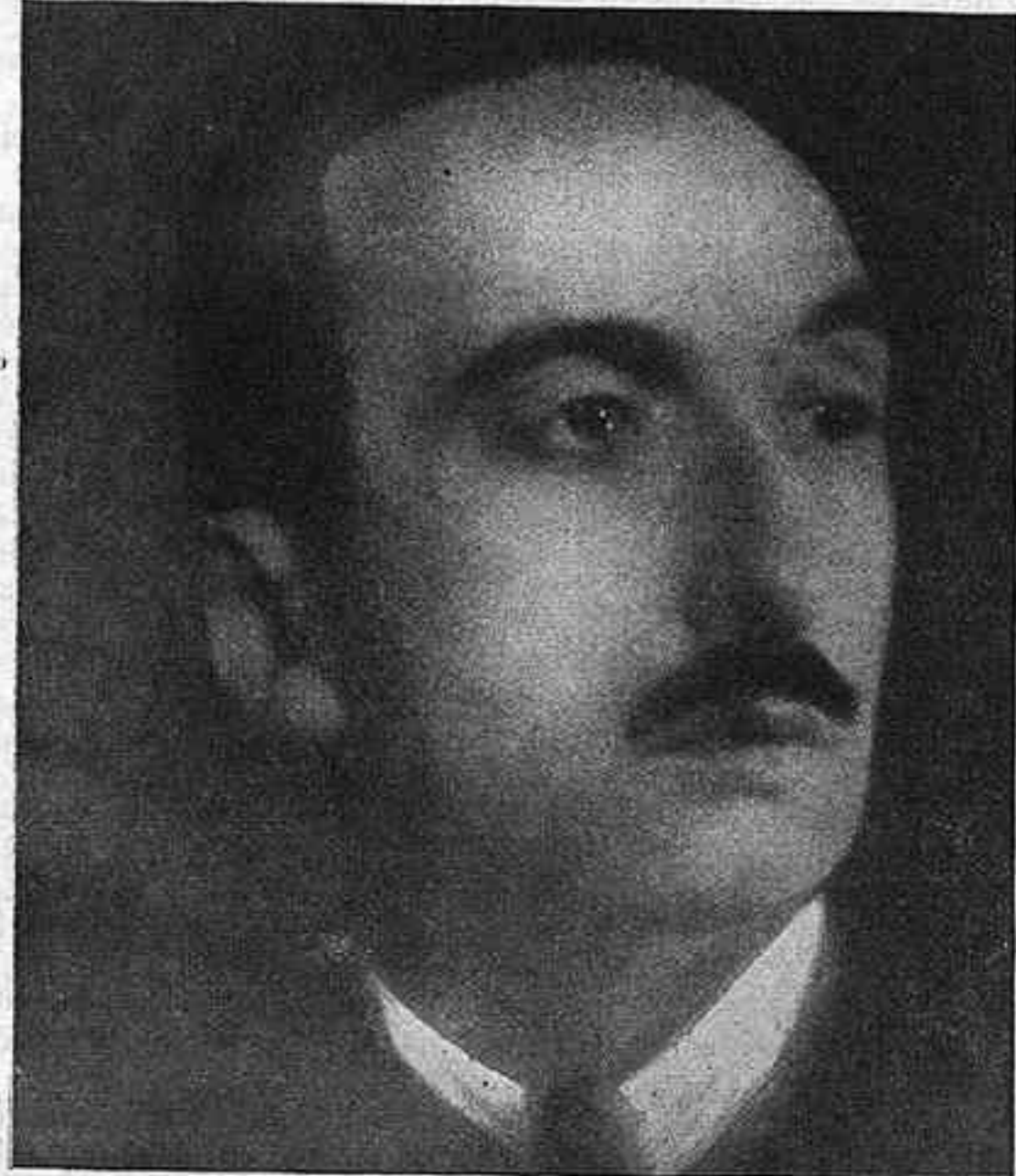
Em penso que hi ha alguna cosa de més que la simple semblança gràfica dels dos cognoms, que instintivament m'els ha fet reunir en un títol d'article. Potser serà la curiosa coincidència de tenir tots dos la mateixa edat — quaranta set anys —, d'editar a can Grasset, i recentment, en una presentació similar, anunciada conjuntament, llur darrera novel·la, i sobretot, el fet d'ésser, superant la generació dels Bor-

lent desplaçament que es produeix en els punts de vista de Denise Holmann fins al moment final que comprèn, i també perdona, la culpa preterita de la seva mare. L'ambient d'aquelles famílies de fabricants de Pont-de-l'Éure, grat a Maurois i que feia l'encís principal del seu *Bernard Quenay*, ací tot just és apuntat. En canvi trobem grans pintures agradables de la vida de societat del París més recent, culminant amb l'elecció del pobre Monsieur Doumer amb la derrota de Briand. Potser serà una impressió personal, però jo asseguraria que Maurois, tot i conservant-se l'autor intel·ligent i intens que sempre ha estat, pensa massa en les concessions al públic i a treballar-se l'èxit. Cal dir, però, que la seva prosa conserva sempre la dignitat i l'elegància i que les situacions cròtiques, tan freqüents en els novel·listes francesos, són delicadament evitades en l'obra de Maurois (possiblement degut a les influències angleses que precisament donen un caràcter ben personal a la seva producció).

François Mauriac, novel·lista catòlic, autor d'aquelles admirables obres *Le Désert de l'Amour*, *Le Fleuve de Feu* i *Thérèse Desqueyroux*, potser no assolirà mai el renom mundà de Maurois, però la seva producció guanya cada vegada en profunditat i en inspiració. En un article recent, Jeroni Moragues comentava *Le Nœud de Vifères*, considerant-lo en relació amb la tesi que Mauriac havia exposat en *Dieu et Mammon*, i feia ressortir també les dificultats de tècnica novel·listica que l'autor s'havia proposat en la seva obra i la intensitat d'aquell soliloqui dolorós de l'home vell que cova en el seu cor un terrible niu d'escorçons fet d'avarícia, d'odi i de ressentiments. La tragèdia de l'home que sap que els seus descendents esperen i desitgen la seva mort, que allunya tot amor i tota tendresa del seu voltant, cuirassat en els seus egoïsmes i en la premeditació saborosa de la venjança, resolta, però, amb un autèntic esperit cristià, en unes pàgines finals, contingudes i plenes d'un delicat respecte envers aquell cec que a les palpentes va instintivament cap a la llum, farà pensar a més d'un lector català en el que podria ésser una novel·listica en la qual els sentiments religiosos no s'interposessin en una contínua negativa entrebancadora a l'obra del novel·lista, sinó que l'ajudessin a crear, amb tota la força dels conflictes humans, obres d'art durador i sincer.

Penso que aquesta observació ja la vaig fer en un article publicat en aquestes mateixes pàgines, parlant de l'obra de Ruyra. Desgraciadament, suposo que deu ésser totalment inútil. I, tanmateix, potser és excessiu, en un país on amb prou feines comptem amb «una novel·la», demanar que es produeixi «una novel·la catòlica», que no és ben bé el mateix que una novel·la amb l'aprovació de la censura eclesiàstica, que per altra banda és gairebé segur que ací seria negada a l'obra d'un Mauriac.

RAFAEL TASIS I MARCA

François Mauriac

deaus, Bourget i Duvernois, els representants més genuïns i dignes, amb Georges Duhamel, de l'actual novel·la francesa.

Hom haurà de reconèixer que aquesta branca, en tot temps ben esponenta, de la literatura dels nostres veïns, travessa avui dia una depressió bastant accentuada. Salvant els tres noms ja esmentats, i el d'alguns joves que pot dur a terme una obra seriosa i positiva, com Marcel Arland, Jacques Chardonne, Georges Bernanos (que ha perdut molt de crèdit amb les obres posteriors al seu ressonant *Sous le soleil de Satan*) i principalment J. de Lacretelle i Deltell, només us trobau amb noms il·lustres d'autors que ja no podeu esperar que es superin (André Gide, Romain Rolland, Martin du Gard), amb escriptors agíls, dominats per l'esperit de l'exotisme o l'aventura, com Kessel, Mac Orlan o Paul Morand, i amb una prometença — que pot derivar en amenaça — que és Romains amb els seus *Hommes de Bonne Volonté*.

No he consultat estadístiques ni he preguntat a cap llibreter, però estic segur que Maurois és deu vendre molt més que Mauriac. La seva anterior novel·la *Climats* (traduïda al català) i sobretot la *Vida de Israëli*, van assolir un èxit enorme, tant de crítica com de públic. No sé pas quin aollida té aquest dens *Cercle de Famille* que ha publicat darrerament. En ell trobareu una intriga molt feble, simplement la història d'una dona que duu al fons de l'esperit un «complex»: la vergonya que li ha produït l'adulteri de la seva mare. Tota la novel·la serveix per a explicar el

NOTES A UNA ENQUESTA. — Voldria anotar d'una manera breu l'aire que prenen les enquestes dirigides als escriptors. Ara, per exemple, aquesta enquesta de MIRADOR en la qual es pregunta el primer símptoma de la vocació literària de cadascú, i la marxa i dificultat d'aquesta vocació literària. Hi ha — i això ja ho remarca l'enquesta — la inevitable tafaneria periodística. El gust de saber el detall faciós o l'anècdota insospitada. Però hi ha, a més a més, unes dades importantíssimes per a la biografia i per a la crítica. Per a la biografia: perquè caldrà acudir a enquestes com aquesta de MIRADOR quan el futur biògraf intenti encarar-se amb l'adolescència de cadascú. Per a la crítica: perquè els primers símptomes constatats tenen sempre un mestratge pròxim o una lectura recent. I encara més: no solament és important aquesta dada per això que diem, sinó perquè té la possibilitat de no ésser autèntica; és a dir: que sigui una dada que sense ésser la primera, tingui en la consciència de l'escriptor l'aire de cosa inicial, de principi de l'obra. Per al crític — per al crític modern — no cal que un símptoma sigui realment el primer a desvetllar la vocació; n'hi ha prou que l'escriptor s'ho pensi.

SOBRE LA INTIMITAT. — Després hi ha una alta nota a constatar en aquestes enquestes. I és que l'escriptor es situa en el pla de persona que desvetlla una curiositat en la gent. Això sempre és, àdhuc socialment, un guany. Cal, naturalment, que l'enquesta a què sigui sotmès l'escriptor no li faci dir *boutades*; que no li faci opinar sobre la rumba o sobre Chevalier, com de vegades exigeixen certes revistes madrilenyes o parisenques. Interessa la intimitat de l'escriptor, com interessa el taller de l'artista. Però no li feu ensenyar la cuina ni el terrat. — D. P.

Homenatge a Lòpez-Picó

Valery Larbaud publica al darrer número de *Les Nouvelles Littéraires* un article d'homenatge al nostre car poeta J. M. Lòpez-Picó, article que fa referència al seu darrer llibre, però sobretot a l'*Antologia Lírica*, que marca les seves nocions d'argent amb la poesia. Valery Larbaud pot vanar-se d'ésser un vell amic de les coses nostres. Té — ens explica — tot un recó de la seva biblioteca dedicat a les coses nostres. Ha seguit, vivament interessat, l'obra de Josep Maria Lòpez-Picó, de la qual remarca, en l'article que ressenyem, la grandesa i la varietat.

Creu que l'homenatge més autèntic que com a francès se li podria dedicar, seria la traducció de les seves obres. Valery Larbaud predica amb l'exemple i adjunta la traducció d'un dels epigrames més purament deliciosos del poeta.

Un almanac literari

Hem rebut l'*Almanacco critico delle lettere italiane* que publica la gran revista genovesa *L'Indice*, a cura de Gino Savio, la tasca literària del qual ha estat remarcada als ulls dels lectors de MIRADOR. *L'Indice* dona un resum molt interessant. Remarquem notes i articles de Bachelì, Borgese, Croce, Deledda, Ojetti, Ezra Pound, etc. Aquest almanac publica un resum de l'anyada literària a l'estranger.

El nostre estimat col·laborador Joan Ramon Masoliver hi escriu unes notes sòbries i encertades.

Comentàvem ací mateix, no fa gaires setmanes, els signes «de la velocitat i de la pressa» com a característics del nostre temps. Citàvem textos de Morand, de Montherlant, de Cendrars, de Marinetti... Sí. Però, estem segurs que el nostre temps és l'únic a tenir consciència que velocitat i pressa són dues coses capitals en la seva fisonomia?

D'ençà de les primeres màquines, tot al llarg del segle XIX, trobem una obsessió —

en quant es refereix a la velocitat, els darrers cinquanta anys han constituït un *accelerando* fortíssim que és empès per una obsessió esportiva: el rècord. I bé: paral·lel a aquesta acceleració es dona curiosament un fenomen invers: una tendència a al·lentar l'acció de les coses. Segurament el freudisme té una gran part en aquesta tendència: hi ha una delectació molt viva en l'anàlisi lent, torturat, morbós, del propi jo. (I un culpable inicial ben sabut: Proust.)

Es damunt d'aquestes evidències que Ortega y Gasset pot parlar de la *novela, género moroso*. De la novel·la com a instrument de retardació de les emocions; de pal·ladiu.

Ara, llegint *Nocturn*, la novel·la de Frank Swinnerton publicada recentment per Proa, constatava aquestes notes. I una altra: la tendència en alguns novel·listes nous a fer que el cercle de l'acció no passi de les vintiquatre hores.

Efectivament, *Nocturn* és dividit en tres parts: *el vespre, la nit, el matí* — com alguns poemes romàntics, una mica a la manera de purgatori, infern i cel —, però constituint tot plegat un cicle d'una jornada.

Hom pensaria, instintivament, en aquella *unidad de temps* que, d'una manera anàloga, imposaven als dramaturgs els retòrics del segle XVIII. Es tracta, però, d'una cosa completament diversa, i imposada per una tradició que no té res a veure amb aquestes novel·les.

Perquè és possible citar més exemples. Justament al catàleg de Proa n'hi ha dos més: un, amb el títol ben gràfic de *Vintiquatre hores de la vida d'una dona*, obra colpidora de Stefan Zweig. L'altra, és una novel·la que té molt de laberíntic, de torbador: *Mrs. Dalloway*, de Virginia Woolf, magistralment traduïda per C. A. Jordana. Més exemples? A l'atzar, a més a més del famós rècord de Joyce: *Ulysses*, prop de mil pàgines per a una jornada d'home, *Les lauriers sont coupés* de Dujardin. A casa nostra, ens caldria citar la *Oceanografía del tedí*, relat publicat als *Quaderns d'Estudi* de la Mancomunitat de Catalunya per Eugeni d'Ors.

GUILLEM DIAZ-PLAJA

Virginia Woolf

que avui, naturalment, ens sembla pueril — per aquesta idea. Hom parla, a l'entorn de Walter Scott, de *novella frenètica*. Els primers ferrocarrils, els primers aerostats desvetllen una mena de vertigen líric que es resol en estrofes incandescentes. Tot això és a la seva manera poesia d'*avantguarda*. Hi ha descripcions de mitjans del segle XIX que són tan exagerades que semblen un paisatge neoriquí, 1932. I no parlem de Whitman. Whitman, que és la clau i el secret de tots els futuristes del món.

Es evident, però, de totes maneres, que

“Mirador” pregunta als escriptors

1. Quin fou el primer símptoma de la vostra vocació literària?
2. Us fou difícil d'encarrilar aquesta vocació?

Allò que nosaltres fem per obra i gràcia d'una vocació ha tingut el seu origen en un moment de la vida nostra, que de vegades ve fixat per una anècdota trivial.

Com va desvetllar-se en la consciència de cada escriptor la seguretat que el seu camí era marcat vers la literatura?

MIRADOR, en fer aquesta pregunta als nostres escriptors, pretén, ultra la curiositat habitual en tota enquesta, posar en evidència algunes dades que poden servir per al panorama crític de cada escriptor.

S. Juan Arbó

L'aparició dels primers símptomes, ara, cercada en la perspectiva dels anys, s'assembla a l'aparició de les primeres estrelles; en veieu una i en veieu cent i no sabríeu en quin punt plaçar el moment precís de l'aparició.

Una cançó que us ha cantat al cor en una nit de desvetllament... Una tendresa misteriosa que us ha arrencat sanglots, un sentiment d'angoixa indefinida i de tristesa que necessitàveu comunicar, una vibració sobtada de joies exultants que es tornaven himne...

L'escriure, pel sentit de la vostra enquesta, era una qüestió secundària. Després, a cada contacte amb un artista, una nova afirmació i una joia.

Els primers escrits ho foren en castellà. No sé les causes que varen determinar el canvi, ni el moment en el qual s'escaigué, però recordo que, després, els escrits tenien una frescor nova. El fet va venir-me com una revelació i després mai més no he deixat el català.

Encarrilar la meua vocació m'ha estat la cosa més dolorosa; és una lluita renovada cada dia i de la qual porto una gran fatiga a l'esperit, i que no voldria ni recordar.

En la meua vida, però, hi hagué una circumstància favorable al desenrotllament de la meua vocació i és haver estat d'empleat a l'única casa de la població on es llegia i haver crescut prop d'una senyora adornada amb totes les virtuts, una dama que alternava les ocupacions de la casa amb tota mena de lectures, des de Plató a Paul Morand, que posseïa una vasta cultura i un gust exquisit. De petit va tractar-me amb afecte i d'ella varen venir-me els primers contes d'Andersen que jo m'empassava amb golafreteria. En tenia quatre o cinc i a manca d'altres rellegia els mateixos cinquanta vegades. Els noms dels grans artistes, dels quals posseïa fragments que em sabia de memòria, en un llibre d'escola, m'anaven pel cap continuament. M'entraria de pensar que la lectura d'aquelles obres era cosa de privilegiats, que jo no arribaria mai a poder llegir-les, i no recordo de cap alegria com aquella d'un dia que em va caure a les mans el catàleg d'una editorial, i vaig veure anunciades les obres de Victor Hugo a 35 cèntims el volum.

Tot de cop, després d'Andersen, vingué Hugo, i després Shakespeare. Jo aleshores tenia quinze anys i no recordo de cap

altra impressió com la d'aquesta lectura, ni tampoc de res que deixés una empremta més fonda en el meu esperit. Després, la meua formació ha estat un continu rectificat.

Joan Sacs

Fou en ocasió de la fundació del diari *El Poble Català* que vaig ésser instat, no recordo per qui, a publicar-hi crítiques d'art. Cosa de sis o set anys després, fou Joaquim Folguera qui em donà entenció d'escriure el meu primer llibre: *La pintura moderna francesa fins al Cubisme*.

No em fou difícil d'encarrilar bàrbarament aquesta vocació — si vocació hi hagué, tota vegada que sols per instigació d'altre vaig debutar en el periodisme i en el llibre. El que sí em fou difícil i segueix essent-m'ho, és escriure a la perfecció.

Miquel Llor

De petit era molt destre a dir mitges mentides: a «decorar» els fets de cada dia amb fetos que els milloressin. El Montseny, entrevist qui sap on de lluny, al capdavant del meu carrer, i els arbres de la plaça de Tetuan, van donar-me les primeres nocions de paisatge. Als dotze anys havia escrit, entre terrors d'ésser descobert, la meitat d'una novel·la, en castellà, influïda pels fulletons d'*El Liberal*. Després no res: desorientació; no saber ben bé què vols; sentir dir que Blasco Ibáñez, que el Padre Coloma, que Meyerbeer eren uns genis, i la convicció de la meua nul·litat perquè no m'agradaven.

Una tarda d'estiu de l'any 18, seia costat del pintor Espinal, de cara al mar de la Costa Brava, tot veient passar grans vaixells de guerra pintats de figures geomètriques, a la manera dels pintors d'aquella època. De sobte el company em va interrompre en el ple de les meves vagueses per dir-me: «Però, no us adoneu que sou un escriptor?»

Un parell d'anys més de confusions, fins que em van caure a les mans uns versos d'En Sagarra: la primera lectura en català, la revelació de la poesia i de l'idioma nostre. Seguiren els altres poemes. Després *La Princesa de Clèves*, Montaigne, la nova de la mort de Proust, la curiositat de llegir aquell inconegut...

Per tal de fer els primers exercicis en català, vaig preferir valer-me, en comptes d'un llibre, d'alguna d'aquelles mitges mentides de quan era petit: una anècdota de qualsevol replà d'escala: evocacions d'ambient familiar. Era l'any 23. Tot plegat, reunit, constituï *Història grisa*...

Aconsegueix un gran èxit de venda

URSS

La República de Treballadors

Per J. TERRASA

Un reportatge directe, il·lustrat amb fotografies de primera mà.

PREU: 3 PESSETES

EDICIONS “MIRADOR”

Descompte als subscriptors de MIRADOR. Vegeu en aquest mateix número el butlletí de comanda

LES ARTS I ELS ARTISTES

Saló de Montjuïc Comentari banal Saló de Barcelona

Si amb tot i que la tònica general que hom ha aconseguit donar al Saló de Montjuïc ha estat força estimable, no podem dir que la seva secció de pintura — deixant de banda la meritíssima aportació d'alguna de les nostres primeres firmes — ofereixi un aspecte excessivament optimista quant a la mitjana de la nostra producció normal, el que presenta la secció d'escultura és veritablement reconfortant.

Sigui atribuïble al poc temps que hi ha hagut entre la iniciativa de reprendre les nostres exposicions municipals i la seva realització — que ha fet que molts artistes es trobessin gairebé del tot desprevinguts quan s'ha tractat de trametre-hi les seves obres —, o sigui a qualsevol altra causa, que no ha existit en tractar-se dels escultors, el cert és que — a part les abstencions, nombroses i sensibles, — el nivell general de la secció de pintura del Saló de Montjuïc hauria pogut ésser molt superior al que té ara.

Salvada l'excepció de Manuel Humbert, que ens ha sorprès gratíssimament amb la seva magnífica *Noia mora* que, per nosaltres — fallibles com som —, és la millor pintura del Saló i la culminació — compendi i resum — de totes les virtuts de què l'artista ens havia donat fins ara petits tastos i belles anticipacions i una solidíssima mostra del que ens pot donar aquest sensible i intel·ligent pintor en ulteriors realitzacions, es pot dir que tots els altres pintors es mantenen en les seves posicions amb dignitat i fermesa, però sense arribar a donar-nos res que vingui de nou dins la seva producció normal.

Tot amb tot, hem de dir que si de Francesc Domingo no haguéssim vist ja el deliciós retrat que va exposar darrerament a la Sala Parés, ens hauria sorprès també amb el nou retrat que exposa al Saló, concebut sota aquella mateixa inspiració delicada i amable que li veiem adoptar llavors, i igualment ens hauria vingut de nou la nova etapa realista de Togores — realisme de bon sentit, però un xic obstinat i dur —, si no haguéssim vist els seus darrers bodegons.

No caldrà que expliquem que no és que a nosaltres ens interessi la novetat per la novetat, i prou. Ditem només que el bon nom de la ciutat, la importància i el prestigi de la nostra vida artística — i fins el propi interès particular de cada artista — exigeix que a les exposicions oficials hom porti la part millor de la seva producció, que hom faci un esforç per a concórrer-hi, que hom procuri donar de si tot el que li sigui possible, com hem d'esperar que succeeixi en les successives exposicions que — si no hi ha entrebanc — s'han de seguir celebrant anualment a Barcelona.

Si no ho fos per res més — i ho és per altres causes —, per això sol seria de lloar l'aportació de Josep Prim amb *Els Jugadors de Dames*, en la qual ha fet un esforç considerable per tal de desfer-se del seu formalisme anterior i treballar de cara al natural. Tela de bones dimensions, ben composta encara que no massa ben resolta, té un seguit d'encerts apreciables i estem segurs que si l'autor hi hagués treballat una mica

més, aquests encerts hi serien molt més nombrosos.

Ara, gairebé hauríem de fer seguir aquella imprescindible llista de noms, en la qual dintre el possible marge d'error o d'inadvertència, citaríem els autors l'aportació dels quals al Saló és testimoni de les seves respectives categories. Deixem, però, a la bona voluntat del lector que la supleixi.

Tractant-se d'un Saló d'art *verd*, d'art *viuent*, d'art *d'esquerra*, és clar que no podien faltar-hi els sub-pseudo-Picassos, els sub-

Antoni-Ramon. — Mitja figura

pseudo-Chiricos, ni una dotzeneta ben completa de subs i pseudos de tota mena. Però el lector ben volent ens excusarà també si no en diem res.

La secció d'escultura, com expressem en començar, és cosa de consideració. Mai no havíem vist reunit un conjunt tan divers i de tan bona qualitat com aquest. La concurrència d'obres mediocres o dolentes hi és reduïda al mínim. Hi han portat realitzacions excel·lents dels millors dels escultors joves de casa nostra, tots ells ja coneguts i valorats com és mereïxen, i Manolo, que no cal qualificar.

I perquè no hi faltés res, com a bon Saló que s'estimi, aquest ha tingut també la seva revelació.

Aquesta ha estat la d'un jove escultor que, gairebé desconegut fa quatre dies, s'ha donat a conèixer amb una obra plena de les millors condicions. Antoni-Ramon se'n ha presentat plantant al davant nostre aquesta seva *Mitja figura* que és alguna cosa més sòlida i efectiva que uns assaigs prometedors o unes temptatives dignes d'estímul i inspiradores de confiança pel que pogués donar-nos més endavant. És una esplèndida realitat, una obra completa, carregada d'humanitat i tractada amb un sentit escultòric de primer ordre. De moment, es tracta d'una obra sola — el relleu, encara que ben compost, li és bastant inferior —, però és garantia d'unes possibilitats molt grans. D'Antoni-Ramon podem esperar-ne molt de bo, car aquesta obra ha d'ésser alguna cosa més que un encert casual. L'emoció que transparenta i la sensibilitat formal que l'ha modelada són d'un artista de bo de bo.

Quant a les arts decoratives, encara que d'aportació bastant reduïda, la seva secció és de bona qualitat. Josep Llorens i Artigues hi ha portat una sèrie magnífica de les seves ceràmiques, i Sarsanedes, entre dues altres laques ja vistes, una estatuetta de *Noia asseguda* gràciosa i expressiva. Xavier Nogués, a la secció d'aquarella, dibuix i gravat, hi ha portat tres estudis per a plafó decoratiu, bellíssims.

JOAN CORTES I VIDAL

Després de vuit anys, i sota una organització diferent, han estat represes les Exposicions Municipals de Primavera. L'organització diferent vol dir que, en lloc de tenir cura de l'Exposició la Junta de Museus i les agrupacions artístiques, n'han tinguda els mateixos artistes. Dos jurats d'admissió, un per a cada Saló dels dos en què s'ha dividit l'Exposició, han exercit llurs funcions peculiars.

Es volia evitar així que el sol fet d'ésser soci d'una entitat artística, per formar part de la qual s'ha de pagar la quota establerta, donés dret a portar obres a l'Exposició. Es pretenia d'aquesta manera assolir un nivell mitjà que l'anterior organització feia impossible.

S'ha obtingut aquest nivell? Tot és qüestió de saber a quina altura està situat, perquè, veritablement, mal que desapareguessin les tres quartes parts de les obres exposades (i n'hi ha unes sis centes), l'art no en patiria pas gran dany.

La qual cosa vol dir que si, des d'un punt de vista teòric, és preferible que la Junta de Museus i les agrupacions no organitzin aplegues d'aquesta mena, considerant-ho pels resultats pràctics, les grans Exposicions no són pas una manifestació que valgui massa la pena d'empendre.

D'octubre a juny es celebren a Barcelona prou exposicions en les nombroses galeries a això destinades, perquè calgui omplir l'horrífida baluerneta del Palau Nacional un cop cada any, voltant un centenar d'obres dignes amb cinc centenars d'obres carregades si es vol de bones intencions, però molt pobres de valor artístic o francament dolentes sense atenuants.

Sense necessitat d'aquestes grans exposicions col·lectives, es pot també dur a terme un programa tan vast com es vulgui d'adquisicions, tant per part de les corporacions públiques com de la Junta de Museus. I no parlem de les adquisicions per particulars, cap dels quals no s'ha adonat que a l'Exposició de Primavera també es poden comprar obres, com se'n adonen en les exhibicions en les galeries d'art.

Cal només, si no una competència, un cert costum de veure quadros i escultures, per adonar-se del poc interès de l'Exposició de Primavera. Si es provés de donar a aquest interès una expressió matemàtica, el resultat fóra una quantitat petitíssima: tan poques obres interessants al costat de tantes d'una tan desconsoladora inanitat, han de donar un quocient baixíssim.

El visitant que només atén al que veu exposat, es pot preguntar què significa ben bé l'acoblament de les obres exhibides sota les dues denominacions Saló de Barcelona i Saló de Montjuïc. Per distinguir que es vulguin fer, la raó de la tal separació en dos Salons no apareix vist per enlloc. Algú que podria saber-ho ha parlat d'un Saló diguem-ne madur i d'un altre diguem-ne verdós. És una apreciació que no pot sinó trobar tants matisos diferents com persones es proposin de classificar d'acord amb ella les obres artístiques. El visitant que només atén al que veu exposat faria innombrables trasllats d'obres de l'un Saló a l'altre, sense que aquesta nova distribució, capaç de revestir innombrables formes, alterés per res la justícia d'aquelles denominacions buides de sentit precís. Queda sobrentat que vol dir allò del madur i del verdós, i ni pels que ho sobrentenen i provin d'amoïnlar-s'hi, la classificació, tal com s'ha establert, resulta justa.

I sobretot que, aquí i a tot arreu, ara i en totes les èpoques, només hi ha obres que tenen un valor o altre i obres que no en tenen cap, independentment de les tendències que les puguin animar (si és que les anima alguna, cosa que no sempre ocorre). Tota la resta és literatura i verbalisme.

Com que el punt de vista des del qual han estat escrites aquestes ratlles és el del visitant que només atén al que veu exposat, s'ha prescindit deliberadament de totes les qüestions que entorn d'aquesta Exposició de Primavera han tingut en bullida constant els nostres medis artístics. Renunciem de bon grat al massa fàcil èxit de parlar-ne.

JUST CABOT

Una copiosa exposició és aclaparadora, aclaparadora de veure i aclaparadora de ressenyar. Ni la major bona voluntat del món és capaç de donar compte d'una manera com cal, de totes les obres o de tots els autors que hi prenen part, sense acudir a la mera enumeració, adornada amb aquelles curtes consideracions que són les croses amb les quals acostuma a caminar sovint la crítica d'art periodística i que tenen la virtut de no satisfer ni el que n'és objecte ni el que les escriu.

Hom pot sostenir que, posats a anomenar

la que mereix el màxim respecte. Si algun sentit tenen les paraules «art madur» referint-se a les obres del Saló de Barcelona, és l'estricta i literal quan de l'obra de FelIU Elias es parla. I ara que en parlem, ve a tomb de senyalar alguna cosa que no té res a veure amb la crítica, però que no vull passar per alt: el quadre de FelIU Elias no ha estat adquirit, quan tantes raons, pictòriques i ètiques, n'haurien d'haver fet ineludible l'adquisició.

No passem per alt les aportacions de FelIU Mestres i de Joaquim Vancells. No marquen, si es vol, cap virada en llur història artística — com, d'altra banda, tampoc la marca l'aportació de cap expositor —, però són de notar per la frescor amb què mantenen llur amable tònica habitual, gens afectada de l'amanerament a què invita una llarga producció. Senyalem també *Santes Creus*, d'Oleguer Junyent; el quadre d'A. Ollé Pinell, per dir francament que ens l'estimem més com a gravador al boix; els dos sensibles paisatges de Vila Puig...

I aturem l'enumeració; diguem que hi ha tot de noms coneguts, els uns més que els altres, tan encertats o desencertats com de costum, i, a més a més, tot de noms desconeguts, molts d'ells amb tanta raó com un altre per a ésser coneguts al cap d'uns quants anys d'assiduitat a exposar.

La secció d'escultura és d'una grisor esfereïdora, que per un cantó trenquen una mica les discretes escultures de Llorenç Cairó, i per l'altre unes quantes obres del mal gust més exacerbats que ja es comprendrà que no vulguem anomenar.

A la d'aquarella, dibuix i gravat, no ens ha cridat l'atenció gran cosa: els coneguts

Baixeras, Cardunets i Vilàs demostren el que han demostrat tantes vegades. Quant a l'art aplicat, que té una escassa representació, no podem dir que la qualitat compensi la poca quantitat. Anna Casanovas hi té unes relligatures dintre el gust francès modern, que són d'un bell ofici. Potser hem comès alguna injustícia — per omissió —; però més injust fóra encara parlar de tots els expositors.

J. C. I. R.

FelIU Mestres. — Retrat de la filla de l'autor

expositors, cal anomenar-los tots; però ja direu que es pot dir de molts d'ells que no sigui una banalitat que no molesti perquè no val la pena. D'aquesta humanitària conducta resulta que els autors mediocres són tractats amb benevolència, mentre que és als noms de més prestigi a qui es fan objeccions.

Davant d'aquesta actitud, que té raons al seu favor, pot posar-se'n una altra, més arriscada, consistent a deixar sense esment allò que no ha cridat l'atenció del crític o no ho ha jutjat digne de retenir-la-hi. Actitud que comporta omissions de vegades involuntàries, i que pot ferir més susceptibilitats que l'altra, la de l'enumeració en forma de gasetilla adornada, que és el gran recurs per a parlar de les moltes exposicions particulars mancades d'interès i pot ésser-ho per a liquidar la majoria dels cent cinquanta noms que figuren en el catàleg d'aquest actual Saló de Barcelona.

D'altra banda, el Saló de Barcelona no ha revelat pas res de nou que pugui suggerir noves opinions al crític que es troba davant d'obres d'autors sobre els quals gairebé ja ho ha dit tot i que, persistent en llur manera de fer, no motiven pas una apreciació diferent.

Potser el que caldria és una visió de conjunt d'aquest Saló. Però això és impossible, no representant ell una tendència, ni una escola, ni res d'homogeni.

Passi el que passi, i amb el perill de deixar d'anomenar molts dels expositors, és indefugible de citar noms. I el primer que acut és inquestionablement el de FelIU Elias, que dintre la seva pruija tan realista de valorar les qualitats dels objectes representats, arriba a donar-los més intensitat de la que tenen en la realitat. Aquesta mena de sublimació del real, gràcies a mitjans purament pictòrics, és més puixant que mai en la seva *Antesala* (reproduïda fa unes setmanes a MIRADOR); aquesta pintura marca el punt més alt assolit per FelIU Elias en la seva interpretació de la realitat. Potser aquesta mena de pintura no serà la que agradi més a segons qui, però és

raspalls per a tots els usos
articles de neteja - objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Encarregu'ns els seus marcs

LES ARTS

QUADROS
MARCS GRAVATS
MOTILURE / OVALS / PINTURE /
DIBUIX / RELLEU / AVUÏT / ROMANS / GONCI
DURAN: BARRA, N.º 5 BARCELONA

Visíti les nostres sales

Ja l'heu provat..?

Es diferent de tots, perquè és elaborat amb les AIGÜES de LA GARRIGA

CREMA SABÓ
BLANCAFLOR

Demaneu-lo per tot arreu!

ANÓNIMA BLANCAFORT - La Garriga

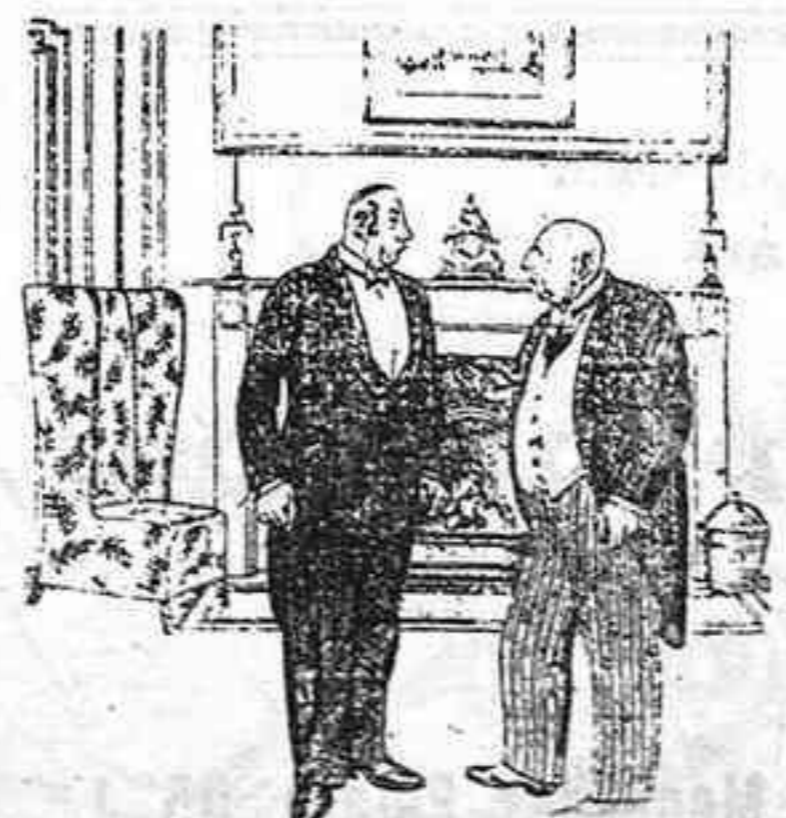

—No em podria afavorir amb unes sabates velles?
—Però si en dues unes de molt noves.
—Per això mateix; aquestes sabates tan noves m'espantlen el negoci.

(The Passing Show, Londres)

—I el seu marit, què fa que no el veiem mai?
—D'ençà que tenim els mobles de can Badrinàs, està tan bé a casa que no se'n mouria mai.

—Joan, em veng la casa i hauré de prescindir dels vostres serveis.
—Però potser podria dir alguna cosa als nous propietaris... Bé necessitaran un majordom.
—Es que han promès llogar-me a mi.

(London Opinion)

Examen de candidats a la plaça vacant d'inspector de platja.

(Candide, París)

CONSOL
—Aquesta operació em deixarà arruïnat!
—Qui sap! Potser seran els seus hereus que hauran de pagar-la.

(Dimanche illustré, París)

RADIO I DISCOS

L'HORA RADIADA

Ahí, dimecres, el prestigiós crític de teatre i literatura, Domènec Guansé, ocupà el micròfon de l'Associació Nacional de Radiofusió, on té lloc cada dimecres, com és sabut, l'Hora radiada que MIRADOR dedica als seus amics.

Domènec Guansé pronuncià una conferència interessantíssima sobre Les valors dramàtiques del cançon popular, que fou il·lustrada amb discos de gramòfon. Completaren l'Hora radiada, les seccions d'informació i comentari de costum.

Dimecres que ve Rafael Moragas tornarà a donar als radiolents de MIRADOR una de les seves suculentos evocacions de la Barcelona vella, amb aquest títol: Dames i artistes barcelonines de fa trenta anys.

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent
sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 29058

—En vint anys, només he dit tres mentides.

—Quatre, pel cap més baix.

(Vart Hem, Estocolm)

DISCOS

MÚSICA FRÍVOLA

Des de fa un any aproximadament que es van publicar els primers discos de criollo no hi ha catàleg en el qual no vinguin rumbes que es van prodigant per arreu, i això fa que a poc a poc vagin deixant el color local, és a dir, esdevé amb aquest gènere el mateix que succeï amb d'altres d'origen popular, que en internacionalitzar-se tots sonen amb la mateixa grisor que encomana la música de jazz. Així hi ha els ballables de l'Orquestra Victor Arden, ja cantats i tot en anglès, i el que interpreta la de Rudy Vallee, que només està pel ritme marcat de fox, deixant i tot les cadències pròpies de la música criolla. Uns altres ballables són interpretats per l'Orquestra «Los Siboneyes», amb solista femenina, que no sovintaja en el jazz. Aquí l'orquestració està feta pensant més en el tipisme local, però així i tot no assoleix la perfecció d'altres orquestres de Cuba. Totes les orquestres que han vingut després de la del Casino de La Habana, en la qual es feia sentir la intervenció del cèlebre Moisés Simón, la que és millor no és més que una repetició dels ritmes i cadències perfectament instrumentades d'aquella.

Un fox de Sylva-Brown-Henderson, que interpreta l'Orquestra Ambrose, ens fa avinent que encara perdura la fama a Amèrica d'aquests famosos autors de revista. Al darré hi va Monna Lisa, de Sullivan, de ritme ben sostingut.

L'Orquestra Rhythm Kings ens demostra que també es pot fer jazz hot amb els cors. Això sí, el que cal són veus de ductibilitat extrema que s'amotllen a totes les extravagàncies imaginables. Honegger, el modern autor francès, ja es va enamorar de les locomotores per a fer música, però amb el jazz hi ha, a més a més de major llibertat de procediments, més elements per a seguir aquest descriptivisme: l'orquestra Calloway supera les dificultats acumulades en aquest fox, que tot i volent seguir els moviments de la màquina, forma un scherzo ben brillant.

Un altre disc de jazz l'omple l'orquestra Jack Hylton amb un fragment ben agradable de la pel·lícula musicada per Franck Lehár, *El país del somriure*, i si en una altra crònica, en ressenyar un fragment cantat d'aquesta pel·lícula, no érem pròdigs en lloances, avui hem de dir que, instrumentada en aquesta forma, sona bé.

Un altre fragment també de cinema sonor és repetit en un altre disc aquest mes, i és el de la pel·lícula *Después que te fuiste*, in-

terpretat ara per l'artista Rosita Moreno i l'Orquestra Demon's. No hi ha dubte que la popularitat dels interpretats farà que s'estengui més encara aquesta cançoneta que ha rodat el món.

Les seguidilles *El chaleco blanco*, que canta La Argentinita amb una gràcia inimitable, i l'enregistrament dels *palillos y tacones* que ens fa sentir a través del seu disc, són dues manifestacions de tipisme espanyol que amb seguretat obtindran èxit arreu.

Dos fragments de dues sarsueles ben conegudes, *El guitarrico* i *La Gran-Via*, que canta el bariton Sagi-Barba, són dues expressives mostres del gènere líric espanyol que ara sembla revifar-se. L'un pertany a aquella música de melodia fàcil que aviat resta a l'oida, a la qual tan propens és el Mestre Serrano. L'altre, el vals del *Caballero de Gracia*, la vetusta música de Chueca que no per antiga deixa d'ésser ben característica i expressiva de tota una època que aquella revista va deixar ben reflectida.

J. G.

Quando Yuba toca la rumba con la tuba. — Rumba fox. — Orq. Rudy Vallee.
En un café en el camino de Calais. — Id. Orq. Victor Arden. — Cia. del Gramòfon AE 3791.

Por eso yo te canto a ti. — Orq. Los Siboneyes. — Cia. del Gramòfon AE 3965.
¿Recuerdas tú? — Id., id.
Prueba con otro. — Fox. — Orq. Ambrose. — Cia. del Gramòfon AE 3948.
Mona Lisa. — Id., id.
Washboards get together. — Fox. — Orq. Rhythm Kings. — Cia. del Gramòfon AE 3940.

Casey Jones. — Fox. — Orq. Calloway.
Tú eres mi ilusión. — El país de la sonrisa. — F. Lehár. — Orq. Jack Hylton. — Cia. del Gramòfon AE 3952.
Deliciosa. — Fox. — Orq. Victor.
Después que te fuiste. — R. Moreno. — Orq. Demon's Jazz. — Cia. del Gramòfon AE 3957.

Sueños. — Id., id., id.
Escenas andaluzas. — «Palillos y tacones». — La Argentinita. — Brelón. — Cia. del Gramòfon AE 3956.
El chaleco blanco. — «Seguidillas». — Id., id.
La Gran-Via. — Chueca. — Vals. — Sagi-Barba. — Cia. del Gramòfon DA 4203.
El guitarrico. — Serrano. — Id., id.

ESCOLTEU LES EMISSIONS D'EAJ-15 RADIO ASSOCIACIO, L'EMISSORA CATALANA

Concerts selectes per la seva orquestra, integrada per artistes de destacada personalitat musical. Concerts corals pels millors orfeons de Catalunya. Sessions de ballables per jazz, Bandes, orquestres. Sardanes per còbles. Discos seleccionadíssims. Emissions fototelegràfiques, reportatges, retransmissions de partits de futbol, concerts, conferències, cursos d'idiomes, sessions infantils.

FEU-VOS SOCIS DE **RADIO ASSOCIACIO** Oficines: Ronda Universitat, 25, entl. - Telèf. 24853

Compreu la revista setmanal **CATALUNYA RADIO**, portaveu de Radió-Associació

NOTES D'ACTUALITAT

Una reclamació

L'Associació de Propietaris d'Immobles d'Austria no està de molt bon humor. Segons sembla les lliçons de gimnàstica amenaçen fer enfonsar totes les cases de Viena. Aquesta Associació ha enviat a la Ravag una reclamació demanant-li suprimeixi de les lliçons de gimnàstica per ràdio tots els exercicis que, com el salt, poden fer tremolar els sòls i els sostres dels pisos inferiors.

Els walons es subleven

Els walons de les províncies belgues de llengua francesa pretenen ésser sacrificats pels programes de l'I. N. R., a profit dels flamencs i dels brussel·lencs. Consideren que els concerts no deixen lloc als músics de Walònia, que els conferencians no parlen prou de l'art waló, etcètera.

Una associació semblant a les que organitzen emissions a l'I. N. R. acaba d'ésser constituïda, Radio-Walònia. Ha sol·licitat del Govern el permís per a emetre amb emissora pròpia, permís que no li ha estat encara concedit.

La ràdio i la campanya presidencial americana

Els diaris americans publiquen amplis detalls sobre la col·laboració de la ràdio com a instrument de propaganda amb motiu de les pròximes eleccions presidencials.

L'any 1928, els dos grans partits polítics havien consagrat més de vint milions a la propaganda per T. S. F.

Heus aquí els preus que per a portar a cap aquesta campanya demanen aquest any les dues grans empreses radiodifusores americanes: La N. B. C. demana per la seva ramificació W. E. A. F., que cobreix 61 ciutats, més de 100.000 pessetes per hora. Per la seva ramificació W. J. Z., que cobreix 44 ciutats, el preu és quasi el mateix. Quant a l'empresa Columbia, que comprèn 89 estacions repartides en 37 estats i cobreix 84 ciutats, el preu demanat és de 150.000 pessetes per hora i de 100.000 pessetes cada mitja hora.

Publicitat americana a Ràdio-Luxemburg

Els directius de les grans empreses de ràdio americanes N. B. C. i C. B. S. volen de totes passes implantar la publicitat americana a les estacions europees. Sota el pretext de l'intercanvi de programes, s'han entrevistat amb els directius de les emissores de França, Anglaterra, Alemanya i altres països, per a poder organitzar emissions dedicades a la publicitat en llurs emissores. Com que el resultat de les seves gestions prop d'aquestes no ha estat pas satisfactori, s'han posat en contacte amb altres amb la mateixa preocupació. Així sabem que s'han celebrat acords entre aquestes empreses americanes i Ràdio-Luxemburg. Aquesta emissora ja tenia com a part principal de les seves emissions, la publicitat.

La radiodifusió considerada com a negoci

L'empresa americana Columbia Broadcasting System, que compta amb 93 emissores, ha realitzat, l'any 1931, 2.350.000 dòlars de benefici.

La Ravag, que explota la radiodifusió austríaca, ha realitzat també un benefici net de 180.139 xflings.

Els beneficis de Ràdio-París (Companyia Francesa de Radiodifusió), s'han elevat, l'any 1931, a 1.573.146 francs (els de l'any 1930 foren de 2.112.645 francs). La part d'amortitzacions ha estat disminuïda amb objecte d'equilibrar el pressupost.

La companyia Ràdio-França que explota la radiotelegrafia ha fet, l'any 1931, un benefici d'1.426.205 francs contra 1.898.264 francs de benefici realitzats l'any 1930.

No sabem a quant s'eleva l'import dels guanys que ha realitzat una certa empresa comercial radiodifusora. Suposem però que aquests, de dia en dia, aniran disminuint, a mida que el públic abandoni la seva indiferència envers una cosa que, com la ràdio, pot contribuir tant a la cultura i engrandiment del país, no permetent que se n'apoderi una empresa poc mirada quant a esculpòsitat.

El micròfon i la política

Hom creu que la nova orientació política alemanya farà canviar l'organització de la radiodifusió. Es portaran a cap importants reformes a la direcció de la Reich Rundfunk.

El nou Govern disposarà l'anul·lació de la llei prohibint la propaganda per micròfon i és probable que els diferents partits disposin d'aquest en llurs pròxims mitjans i conferències, amb motiu de l'elecció del nou Reichstag.

Contra els paràsits

La Gaceta, del 18 del corrent, ha publicat el següent projecte de Decret del Ministeri de la Governació:

EXPOSICIO. — Les queixes universalment produïdes i la comprovació experimental han demostrat que la recepció radiotelefònica és perturbada pels anomenats paràsits industrials, produint sorolls intercalats en les radioreceptors i per l'emissió o descàrregues elèctriques degudes al funcionament de motors elèctrics aplicats a diverses indústries, fàbriques, ascensors, trams, etc., així com a timbres, anuncis lluminosos, aparells de radiòlegs i molts altres que entorpeixen l'atracament i cada dia més necessari servei de radiodifusió.

En vista d'això i dels preceptes legislatius que altres països van establir en aquesta matèria, creu el ministre que subscric que cal abordar immediatament l'estudi del dit problema, per tal de dictar les normes que s'hagin de seguir en evitació de les perturbacions referides, al qual fi es proposa la creació d'una Junta mixta, com s'indica en l'adjunt projecte de

DECRET

Article 1.º. — Es crea una Junta mixta, composta de tres membres de la Comissió Permanent d'Electricitat i d'altres tres del Comitè Tècnic de Radiocomunicació i presidida pel Subsecretari de Comunicacions, encarregada d'estudiar, en el termini màxim de quatre mesos, a comptar d'aquesta data, les pertorbacions de totes menes (paràsits industrials o altres causes) produïdes en els aparells receptors de radiodifusió, i de proposar els mitjans pràctics d'eliminar-les o atenuar-les, així com de formular els preceptes reglamentaris que hagin de dictar-se per tal d'evitar els trastorns de referència.

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

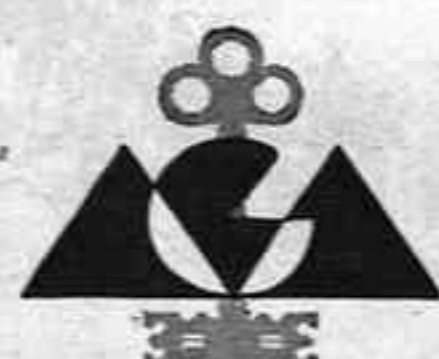
mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

“Agencia General de Anuncios”

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la Regió Catalana i Illes Balears

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.º, 2.º.-Tel. 16606
BARCELONA

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.º
MADRID

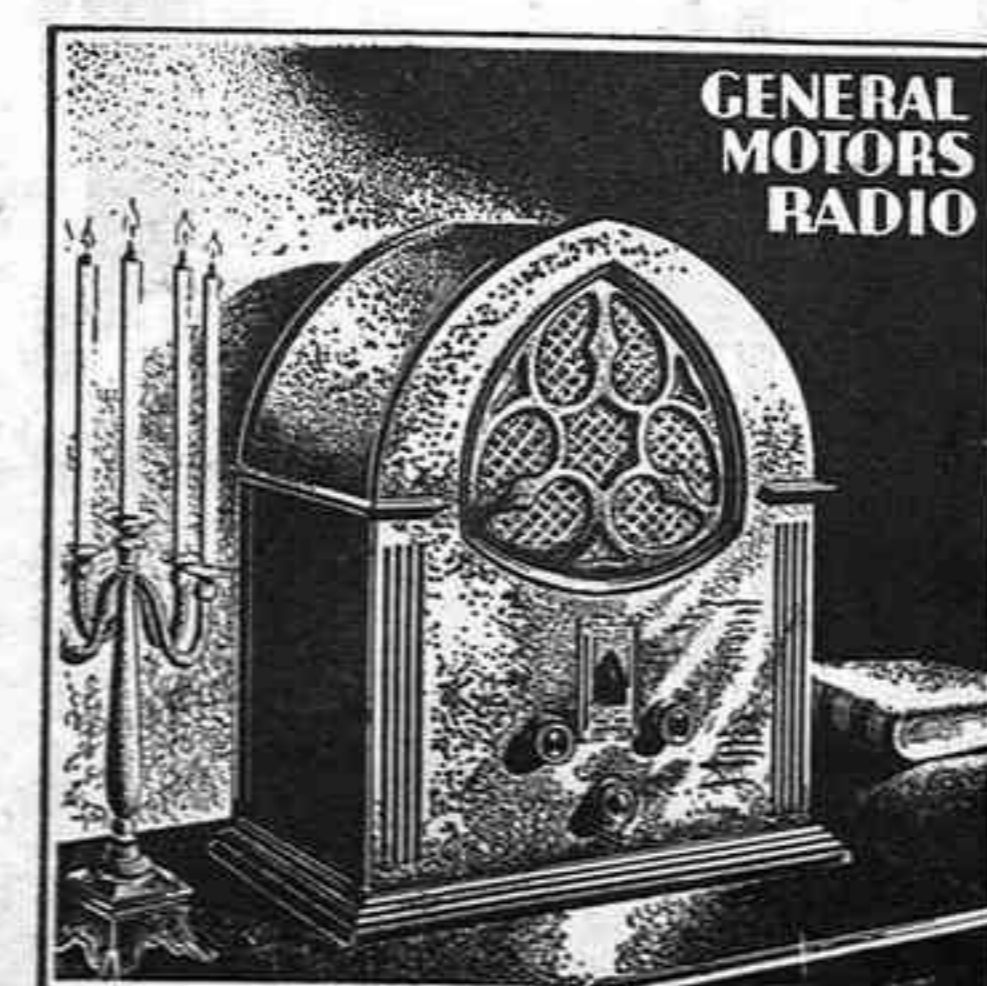
—I quin fou el vostre darrer empleu?
—«Botones» d'un despatx, senyor.

(Vart Hem, Estocolm)

—Aquest Parmentier que va inventar la patata! Ja podia haver-la inventada pelada!

(Le Petit Journal, París)

GENERAL MOTORS RADIO
RADIO-LOT
Passeig de Sant Joan, 17
BARCELONA

Recorda una vegada més que pot oferir-vos els receptors de la més alta qualitat fabricats per

General Motors Radio
El millor prestigi en ràdio-recepció